Ազգ
Azg armenian daily
9 ՄԱՐՏ 1995 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 43 (797)

Պետական ունեցվածքի աճուրդների կենտրոնն սկսել է գործել

Մարտի 8-ին կայացավ ՀՀ կառավարության առընթեր Պետական ունեցվածքի հաշվառման եւ ապապետականացման վարչության Երեւանի աճուրդի կենտրոնի բացումը: Կենտրոնի տնօրեն Արմեն Շամցյանը հայտնեց, որ կենտրոնն արդեն սկսել է բաժնետոմսերի գնման հայտերի ընդունումը խաղաւացիներից: Բաժնետոմսերի վաճառքը կսկսվի մարտի 15-ից: Սեփականաշնորհման ներկայացված բոլոր 10 ձեռնարկությունները շահութաբեր են եւ լավ հեռանկարներ ունեն: Կենտրոնում խաղաւացիները կարող են ստանալ ցանկացած անհրաժեշտ տեղեկություններ սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների եւ սեփականաշնորհման գործընթացի մասին: Կենտրոնը նախատեսում է մոտ ապագայում բացել 5 մասնաճյուղեր. Գյումրիում, Վանաձորում, Իջեւանում, Կամոյում եւ Սիսիանում: Կենտրոն այցելեցին ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ու վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը: Լրագրողների հարցին, թե որտեղ նա կնախընտրեր ներդնել իր սեփականաշնորհման սերտիֆիկատը, վարչապետը պատասխանեց, որ այդ հարցը ավելի շուտ պետք է հասցեագրվեր բիզնեսմեններին: Թե՛ այս ձեռնարկությունները, թե՛ սեփականաշնորհվելիք հազարից 50 ձեռնարկությունները (նրանց ցուցակը կհրապարակվի ապրիլի 15-ին) շահութաբեր են: Անձամբ ինձ հետաքրքրական է համարում, օրինակ, Գիմիական ռեակտիվների «Կարին» ձեռնարկությունը: ՆՏ

ՍԱՀՄԱՆՆԵՐ

Ադրբեջանցիները դուրս շպրտվեցին

Մարտի 7-ի երեկոյան դարձյալ լարված իրավիճակ էր ստեղծվել հայ ադրբեջանական սահմանագծի հյուսիս արեւելյան հատվածներում: Ժամը 19:30-ին ադրբեջանական զինված կազմավորումները ներխուժել են ՀՀ Տավուշի շրջանի տարածք, սակայն մինչեւ 20:15-ը տեւած մարտերի ընթացքում Հայաստանի պաշտպանական ուժերի կողմից դուրս են շպրտվել ՀՀ տարածքից: Ժամը 20:00-20:45-ը խոշոր տրամաչափի գնդացիրներից եւ հրաձգային տարբեր զինատեսակներից գնդակոծվել են Կրասնոսելսկի շրջանի Վահան գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Ժամը 20:15-23:15-ը հակառակորդի զորքերը զենիթային կայանքներից եւ խոշոր տրամաչափի գնդացիրներից գնդակոծել են ՀՀ Տավուշի շրջանի Մովսես, 21:15-22:10-ը Այգեպար եւ 22:15-01:15-ը Չինարի գյուղերի պաշտպանական դիրքերը: Հայկական կողմից տուժածներ չկան: Հայաստանի սահմանապահ ուժերը բոլոր դեպքերում դիմել են համարժեք պատասխան գործողությունների: ՆՏ

Միջադեպ հայ-թուրքական սահմանում

Հայաստանի Թուրքիայի հետ սահմանի Հոկտեմբերյանի սահմանային ուղեկալում Թուրքիայի տարածքից երկուշաբթի օրը ավտոմատ զենքից գնդակոծվել է ռուս սահմանապահների պահակակետը: Այս մասին այսօր «ՌԻԱ Նովոստի» գործակալությանը տեղեկացրել են Ռուսաստանի դաշնակցային սահմանապահ ծառայության լրատվական կենտրոնից: Ռուս սահմանապահները պատասխան կրակ չեն բացել: Նրանց մեջ զոհեր չկան: Հիշյալ մամուլի կենտրոնից տեղեկացրել են նաեւ, որ Հայաստանի սահմանապահ ծառայության ներկայացուցիչը բողոք է հայտնել թուրքական կողմին: Լրատվական կենտրոնի տվյալներով, այս տարի առաջին անգամ է, որ հայ թուրքական սահմանում տեղի է ունենում նմանօրինակ միջադեպ: [illegible]

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ

Երուանդ Ազատեան. «Կ'ուզենք գիտնալ, թէ Գարեգին Բ. ի՞նչ երաշխիքներ տուած է Հայաստանի ղեկութեան»

Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի գահի համար Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Գարեգին Բ.-ի թեկնածութիւնը պաշտպանելու մասին Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահի ծանր հարցազրոյցը («Ազգ», 8 մարտ) դեռեւս չհրապարակուած, երկուշաբթի օրը, Լոս Անջելեսում լոյս տեսնող ՌԱԿ «Նոր Օր» թերթի խմբագիր Հակոբ Պալապանը Պէտրոսում հեռախոսային հարցազրոյց է անցկացրել ՌԱԿ մամլո դիւանի ատենապետ Երուանդ Ազատեանի հետ, որ իր հեռախոսային մտքերն է արտահայտել սոյն հարցի շուրջ:

– Մեր ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն, Հայաստանի իշխանութիւնները մտադիր են Ամենայն հայոց հայրապետութեան Աթոռին բերել Կիլիկիոյ Աթոռի Կաթողիկոս Գարեգին Բ-ը: Դուք ունի՞ք այս մասին հաստատ տեղեկութիւններ: Ի՞նչ են վերջին զարգացումները:

– Մեր ստացած տեղեկութիւնները այլ կ'երկրորդեն ձեր հարցումին մէջ եղած հաստատումը: Ես անձամբ չեմ զարմանար, նկատի ունենալով Հայաստանի մեր իշխանութիւններու, ղեկավարներու քաղաքականութիւնը եւ մեր ազգային հարցերուն մօտենալու շատ խորայատուկ ձեւը, որ երբեմն իրենց կողմէ կը բնորոշուի իբրեւ պետական մտածողութիւն: Անշուշտ, բարձրագոյն մակարդակի վրայ այդ պետական մտածողութեան արդարացումը բերել կարելի է գտնել: Բայց երբ պետութեան անկի վարի օղակները կ'իջնենք եւ ամէն պաշտօնեայ, երբեմն իր ոչ բարեխիղճ մէկ քաղաքականութիւնը կ'ուզէ արդարացնել, յանկարծ, սփիւռքի մէջ եւ սփիւռքեան ղեկավարներու նկատմամբ դրօշի նման պարզելով «պետական մտածողութեան» այդ պիտակը, ասոր մէջ արդարացում չենք գտներ:

Գարեգին Կաթողիկոսի պարագային, դուք գիտէք, որ ես քանիցս հրապարակաւ արտայայտուած եմ, երբեմն ալ զգայնութիւններ ցնցելու աստիճան, թէ Գարեգին Կաթողիկոսը արժանաւոր եկեղեցական մըն է, պայծառ միտք, մտաւորական բարձր կարողութիւններով, սակայն, անոր եկեղեցական քաղաքական գործունէութիւնը որոշ հակակշիռի ներքեւ եղած էր: Հայաստանի անկախութեան իշխանութիւններուն կողմէ, մինչեւ վերջերս, բազմաթիւ պատասխանատու անձեր (ներառեալ, ինծի անձամբ) տուած էին այն պատասխանը, թէ Գարեգին Կաթողիկոսը անկախ անձ մը չէ, հաւատարիմ է քաղաքական կուսակցութեան մը. հետեւաբար անոր թեկնածութիւնը կաթողիկոսութեան սահմանէն դուրս է:

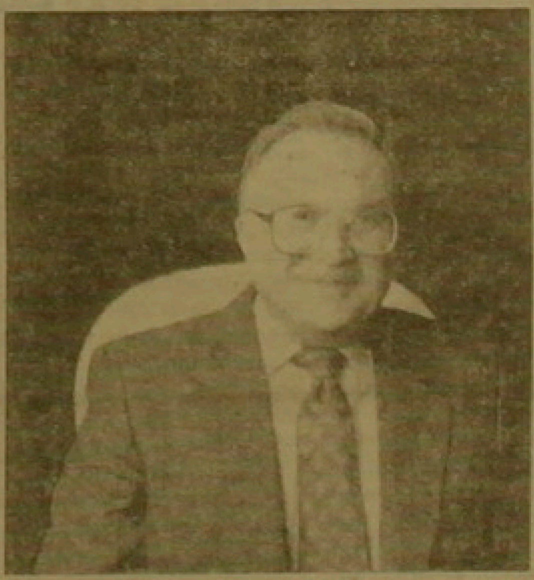

Միւս կողմէ, ճանչնալով Գարեգին Կաթողիկոսի գերագոյն դիրքերուն հասնելու բերեւ արդար փառասիրութիւնը եւ այն միջոցները, որ ինք գիտէ միշտ գործածութեան դնել, նկատի ունենալով նաեւ մեր պետական իշխանութեանց չափազանց ճկուն, երբեմն ոչ սկզբունքային կեցուածքը, եւ նկատի ունենալով մեր եկեղեցականութեան ընդհանուր վիճակը, անհաւանական չէի նկատած այսօրուան այս շատ պրագմատիկ շրջադարձը:

Այն շրջանին, երբ մեղադրական յարաբերութեան մէջ էին Հայաստանի իշխանութիւնն ու ՀՅԴ-ի ղեկավարութեան եւ յատկապէս Մառուխեանի հետ, մեր նախագահը ամէն միջոց գործածեց խորհրդարանին ողեգրել տալու առաջին հանրապետութեան զինանշանը ու պետական հիմնը, Պր. Մառուխեանին ի հաճոյս: Այդ օրուընէ ի վեր համոզուած եմ, թէ մեր նախագահին ճկունութիւնը կրնար ու կրնայ տակաւին շատ մը անակնկալներու առջեւ դնել մեզ: Երբ այդ անակնկալները հայութեան գերագոյն շահերուն համար են, [illegible] չունինք:

Այսօրինակ պարագաներուն ես միշտ արդարացումս կը գտնեմ Թէքէեանի իմաստուն մէկ բանաստեղծութեան մէջ «Տկարներ ես դրամ մեր երազեն ... աւելի լաւ»:

Կը կարծեմ, առիթով մը յօդուածի մը մէջ նշած էի, թէ այսօր ճիշդ կը գտնեմ 1955 թ. Անթիլիասի ընտրութեան նախօրեակին, որ Էջմիածնի հաւատարիմ մնացած եկեղեցականութիւնը, անձնական փառասիրութիւններով խորտ հանդէպ երկար տարիներու վրայ երկարաձգուող անխրամտութեամբ չէր կրցած համախմբել կամք մը ստեղծել սկզբունքի մը շուրջ համախմբուելու, բարձրացնել ձայն մը, որ խորհրդանշէ այդ սկզբունքները եւ արժեցնէ քիչ մը առաջնորդութեան փառքը եւ գիտէի թէ Գարեգին կաթողիկոսը անցեալին գալով պիտի ցանկէր բարձրին զուխին վրայէն եկեղի համար Էջմիածնի գահին վրայ: Մեր բարձրաստիճան բոլոր եկեղեցականներուն հետ իմ ունեցած զրոյցներուս ընթացքին ճիշդ այս պատկերը տուած եմ եւ խնդիր միշտ համոզուած եմ կարծել թէ միշտ ալ անձնապէս անցոր գտնուած են կացութեան մէջ փոփոխութիւն մը մտցնելու:

Տես ♦ էջ 2

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մտորումներ Ստոկհոլմյան հանդիպումից առաջ

[illegible]

«Բոլոր փոխզիջումները, գործնական առաջարկները, որոնցով հանդես է եկել Ադրբեջանը, հանրահայտ են: Դրանք ցուցադրում են մեր ծայրահեղ խաղաղասիրությունը», այս խոսքերը պատկանում են Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւին եւ ասվեցին մոտ օրերս ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբում ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչ Ջո Փրեսելին: Չհասցրեց պրն. Փրեսելը ժամանել Ստեփանակերտ, որտեղ ԼՂՀ-ի ղեկավարության հետ պետք է քննարկեր Բուդապեշտյան գագաթաժողովի որոշումների լույսի ներքո բանակցային գործընթացի զարգացման հեռանկարների հարցը, երբ Ադրբեջանը «հաստատելով» իր նախագահի խոսքերի ճշմարտացիությունը, հերթական «խաղաղարար» գործողությունն իրականացրեց Հայաստանի սահմանների հյուսիս-արեւելյան հատվածում: Տավուշի շրջանի Այգեպար եւ Մովսես գյուղերի մոտ ծավալված [illegible] ներ» արդյունքում եղել է 2 սպանված, 20 վիրավոր սահմանապահ եւ 4 վիրավոր բնակիչ հայկական կողմից եւ 20 սպանված (վիրավորների թիվը չի ճշտված), մեծ քանակությամբ զենքի եւ տեխնիկայի կորուստ ադրբեջանական կողմից: Սահմանի այլ հատվածներում, ինչպես նշում են լրատվական միջոցները, «երկխոսության» հրավերի ադրբեջանական բոլոր փորձերը երկու օրվա ընթացքում արդյունք չեն տվել:

Ի՞նչ տրամադրությամբ կվերադառնա տարածաշրջանում ունեցած հանդիպումներից հետո Ջո Փրեսելը, չենք կարող ասել (չնայած կարելի է ենթադրել), բայց որ Ստոկհոլմյան առաջիկա հանդիպումից առաջ Բաքուն փորձում է որոշակի արժեքներ ձեռք բերել, դա ակնհայտ է: Ադրբեջանի հակահայկական քաղաքական մեքենան, անցած տարվա հաղթերական բանակցերից հետո, [illegible]

Տես ♦ էջ 3

[illegible]

Կիպրոսի արձագանքը Կարայալչընի առաջարկին

Կիպրոսի արտաքին գործերի նախարար Ալեկոս Միխայլիդիսը բողոք է հայտնել կղզի ղեկավարության կիպրացի թուրքերով բնակեցված հյուսիսային մասն իրեն միացնելու Թուրքիայի սպառնալիքի առնչությամբ: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, երեքշաբթի օրը ելույթ ունենալով Նիկոսիայում կայացած միջազգային սեմինարի բացման ժամանակ Ա. Միխայլիդիսը մտահոգություն է հայտնել նաեւ «թուրքական զորքերի կողմից օկուպացված երկրի հյուսիսում մարդու իրավունքների խախտման», Կիպրոսի հասարակության ժողովրդագրական կազմը «մայրցամաքային թուրքերի» կղզի վերաբնակեցնելու միջոցով փոխելու փորձերի առթիվ: Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մուրադ Կարայալչընը օրերս սպառնացել է իր պետությանը միացնել հյուսիսային Կիպրոսը, եթե կղզի հանրապետության Եվրամիության կազմի մեջ մտնելու բանակցություններն սկսվեն, նախքան Կիպրոսի հիմնախնդրի լուծում գտնելը: [illegible]

[illegible]

Ադրբեջանը Թուրքիայից պահանջում է, որ նա բացի Հայաստանի վրայով անցնող օդանավային միջանցքը

Ըստ «Մարմարա» թերթի, մարտի 8-ին թուրքական «Հյուրիյեթ» օրաթերթը հաղորդել է, որ վերջերս Բրյուսելում կայացած Միջազգային օդային ծառայությունների համագումարի ընթացքում Ադրբեջանի օդային ծառայության ներկայացուցիչները դիմել են Թուրքիայի հաղորդակցության նախարարության ներկայացուցիչներին եւ դանգատվել, որ իրենց օդային ավելի երկար ճանապարհ են կատարում եւ մեծ վնաս կրում միայն այն պատճառով, որ Թուրքիան փակ է պահում, այսպես կոչված, Հ-50 օդային միջանցքը: Ադրբեջանցիները պահանջել են, որ այդ միջանցքը ժամ առաջ վերաբացվի: Թերթը ուշադրություն է հրավիրում այն բանի վրա, որ միջանցքի բացումը հնարավորություն կտա, որ մարդասիրական օգնությունը Թուրքիայի վրայով հասնի Հայաստան: Թուրքիայի հիշյալ նախարարության ներկայացուցիչները թերթի թղթակցին հավաստիացրել են, որ [illegible] է պարտադրել, որ Հայաստան [illegible] ինքնաթիռները վայրէջք կատարեն իր տարածքում եւ հետազոտության ենթարկվեն ուղարկվող բեռները:

ՆՏ. Հիշյալ միջանցքը, ըստ երեւույթին, փակվել է ի կատարումն 1993թ. ապրիլին Թուրքիայի ընդունած որոշման արգելել բոլոր տեսակի բեռների փոխադրումը Հայաստան Թուրքիայի տարածքով եւ Հայաստանի ու Ադրբեջանի հետ կապող օդանավերի թռիչքը Թուրքիայի օդային տարածքով: Հիշյալ որոշման առիթն էր Ադրբեջանի Քելբաջարի շրջանի գրավումը Լեռնային Ղարաբաղի բանակի կողմից: ՆՏ

■ *Միջազգային հանրակցության հանդեպ իր պարտավորությունների կատարման կապակցությամբ Իրանի կառավարությունը պահանջել է Իրանի [illegible] Այս մասին, ինչպես մարտի 8-ին հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, հայտարարել է Իրանի փոխնախարար [illegible] ԱՄՆ-ի [illegible] հետ [illegible]*

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Սկիզբը էջ 1

– Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի Անթիլիասի աթոռին բարձրանալէն առաջ եւ բարձրանալէն ետք, միշտ ալ տեղի ունեցած են ողջագուրումներ, եկեղեցւոյ միասնականութեան եւ օրինականութեան վերահաստատման խօսումներ։ Արդիւնքը՝ եկեղեցւոյ երկփեղկեալ վիճակն է...։ Հայաստանի իշխանութիւններն իրենց թիկունքը ընծայելով Գարեգին Բ.-ին արդեօ՞ք կը նպատակադրեն վերջ մը տալ եկեղեցւոյ երկփեղկեալ վիճակին, թէ՞ նոր ճեղք մը յառաջացնել ՀՅԴ-էն ներս...։

– Կը կարծեմ երկուքն ալ։ Եթէ միայն Դաշնակցութեան եւ Գարեգին Բ.-ի միջեւ ճեղք մը յառաջացնելու համար է, չարժեր դասական 131-րդ կաթողիկոսը գահի վրայ բարձրացնել (Գարեգին Բ.-ը) կուսակցութեան մը վրայ ռազմավարական ժամանակաւոր յաջո-

ռակարար անցած է մեր կեանքին, որովհետեւ իրենք 70 տարի կեռուած էին մեր եկեղեցին։ Մենք է որ աղօտած ենք եկեղեցական կեանքով, մենք է որ ճանչցուած ենք կարգ մը քաղաքներու մէջ իբրեւ եկեղեցական համայնք եւ դպրոցտոմը ամէնէն աւելի մեզ հարուածած է։ Մենք իբրեւ կուսակցութեանց անդամներ, զսպուած ենք սովանութեան դիմաց, դաշտնահարուած ենք, խոշտանգուած ենք այս դպրոցներուն, տագնապներուն մէջ, եւ ի վերջոյ անոր հետեւանքները մենք կրած ենք։ Այսուհետեւ ալ, եթէ փոփոխութիւն մը, շրջադարձ մը պիտի ըլլայ, եթէ այդ շրջադարձը առանց մտածելու, առանց խորացուած ուսումնասիրութեան պիտի ըլլայ, շատ լուրջ կերպով պիտի անդրադառնայ սփիւռքի վրայ։ Այնպէս որ կը զարգաուրանք Հայաստանի վրայ, գոնէ անոր մէկ տոկոսով ալ Հայաստանի պե-

տութիւնը եւ եթէ Հայաստանի իշխանութիւնները մէկ հարուածով պիտի իրագործեն, այն ատեն իմ հիացումս չափազանց մեծ պիտի ըլլայ հայրենի իշխանութեան նկատմամբ։ Եթէ չյաջողին եւ գտնուին ծախսելէ կացութեան մը առջեւ, իմ յուսախաբութիւնս նոյնքան մեծ պիտի ըլլայ։

– Ընտրութիւն մը քուէներով կ՚որոշուի։ 400 պատուիրակներուն մօտ կէսը Հայաստանէն պիտի նշանակուի։ Արդեօ՞ք անոնցմէ տոկոս մը պիտի կեդրոնանայ Գարեգին Բ.-ի անձին վրայ։ Յետոյ ի՞նչ է Ռուսաստանի քուէներու այս նոր դասաւորութիւնը...։

– Ռուսաստանի ձայները, մինչեւ Մարտ 5-ը, 40 քուէ էին, իսկ այժմ կ՚իմանամ, թէ բարձրացած են 100-ի։ Ո՞վ բարձրացուցած է, ի՞նչ տուեալներով, մարդ չի գիտեր։ Իսկ ԱՄՆ-ի մէջ, Արեւելեան եւ Արեւմտեան թեմերու պարագային, հաշի-

ւոն հաստատելով, թէ իմ այլեւս անկախ է եւ կերպով մը նաեւ հրաժարի եկեղեցւոյ դասակարգին մէջ իր կատարած դերէն։

Երբոր նախապատրաստական այս երկու աշխատանքները կատարուին, Գարեգին Կաթողիկոս ձերբազատուած կ՚ըլլայ իր անցեալի բեռէն, իսկ մեր պետական իշխանութիւնները՝ պետականօրէն շարժած կ՚ըլլան, ամբողջ ժողովուրդը պատրաստելով այս մեծ, անակնկալ շրջադարձին...։

Եթէ կը յիշէք, ես հրատարակած էի «Եկեղեցական քաղաքականութի՞ւն թէ քաղաքական եկեղեցականութիւն» վերնագրով յօդուած մը, ուր Գարեգին Բ.-ի դերը բաղդատած էի Անգլիկան եկեղեցւոյ եպիսկոպոսապետի՝ Թոմաս Բեքէթին։ Երբ Բեքէթին անցաւ եկեղեցական իշխանութեան գլուխ, ամբողջութեամբ եկեղեցւոյ շահերը պաշտպանեց ընդդէմ իր բարեկամ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ

Երուանդ Ազատեան. «Կ՚ուզեմ գիտնալ, թէ Գարեգին Բ. ի՞նչ երաշխիքներ տուած է Հայաստանի պետութեան»

ղութիւն մը արձանագրելու համար։

Սակայն, եթէ Գարեգին կաթողիկոսը երաշխիքներ տուած է, թէ Էջմիածնի գահի վրայ բարձրանալով եկեղեցին կրնայ վերջապէս դուրս գալ անմիաբանութենէն, կը կարծեմ, որ այդ պարագային բաւական հիմնական արդարացում մը ունին։

Այստեղ կ՚ուզեմ նաեւ պետական մեր մարդոց վերաբերումին մասին վերլուծական կարգ մը ակնարկներ ընել։ Ասիկա իմ համոզումն է եւ կրնամ սխալած ըլլալ։ Յաճախ, ալ սփիւռքի վերաբերեալ քաղաքական շատ մը խայծեր կ՚առնուին հապճեպ, առանց վերլուծումի, առանց երկար մտածելու եւ անմիջապէս որ ընդդիմութեան մը առջեւ գտնուին, դարձեալ պետական մտածողութեան, պետական քաղաքականութեան դրօշը կը պարզեն «մենք պետութիւն ենք» ըսելով եւ քիչ մը չափազանցութեան տանելով հարցերը։ Անշուշտ, ժամանակի ընթացքին, երբ հաստատուի պետութիւնը, ունենայ իր աւանդութիւնը, քաղաքական գործիչը ունենայ պետական մարդու դաստիարակութիւն, աւելի բնականօրէն պիտի ըլլայ եւ իրենք իրաւանցի խօսքի, իրաւունք չիր ծախսեւրութեան դիմաց պետական քաղաքականութիւնը առաջ քշելու դաստիարակութեան առջեւ պիտի չգտնուին։

Շատ մը հարցերու մէջ մենք իբրեւ քաղաքական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ, ընդհանրապէս որպէս սփիւռքահայ մտաւորական, երբ կը խօսինք Հայաստանի պետական մարդոց հետ, իրենց վերաբերումը այն է, թէ այո հայ էք, բայց մեր գործերուն խառնուելու իրաւունք չունիք։ Մենք պետութիւն ենք, մենք երկիր ենք, մենք կ՚որոշենք մեր ժողովուրդին ճակատագիրը։ Ասիկա շատ ճիշդ է։ Ես միշտ պաշտպանած եմ այս տեսակէտը, թէ Հայաստանի ղեկավարները պէտք է Հայաստանէն յառաջանան. Հայաստանի քաղաքականութիւնը պէտք է Հայաստանէն ըլլայ, սփիւռքը յենակ է եւ յենակ պիտի մնայ։ Իրենք եւ մենք պէտք է գանանք, որ դրական յենակներ ըլլանք ոչ միայն։ Բայց, այս ըսելով հանդերձ, կան երեւոյթներ, կան խայծեր, որոնք Հայաստանի պետութիւնը, կամ պետութեան հանուն կարգ մը նախարարներ կը ստանձնեն, որ մեր վրայ կ՚անդրադառնայ։ Կաթողիկոսական ընտրութիւնը ա-

տական իշխանութիւնները պէտք է զուրգուրան սփիւռքի կառոյցներուն վրայ։

– Եթէ Գարեգին Բ. դառնայ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, ապա պիտի բարձրանայ Անթիլիասի ճակատագիրին հարցը։ Եթէ մեծամասնութիւն կայ երկփեղկելու Դաշնակցութիւնը, ապա Անթիլիասի մէջ Դաշնակցութիւնը կրնայ ընտրել նոր կաթողիկոս մը եւ փաստօրէն կը շարունակուի եկեղեցւոյ անմիաբանութիւնը։ Ի՞նչ կը խորհիք այս մասին։

– Այն հաւանականութեան դիմաց, որ Գարեգին Կաթողիկոսը կրնայ բարձրանալ Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան աթոռին, կ՚ուզեմ անդրադառնալ ուրիշ հարցի մը։ Պէտք է գիտնանք, որ որեւէ կուսակցութիւն յաւիտենական չէ. ամենահզօր Համայնավար կուսակցութիւնն ալ վերջին վերջոյ 70 տարի ետք տապալեցաւ եւ աւելի նոյն աժեղները շատ աւելի դիւրին կրնան տապալիլ։ Ես պիտի ուզեմ գիտնալ, թէ այն պարագային, երբ Դաշնակցութիւնը ալ մը տիրանայ Հայաստանի իշխանութեան, ի՞նչ պիտի ըլլայ Գարեգին Կաթողիկոսի վերաբերումը այսօրուան ղեկավարներուն նկատմամբ, որոնք զինք այժմ աթոռի վրայ պիտի բարձրացնեն... Ու նաեւ Դաշնակցութեան նկատմամբ։

Մեր պետական շրջանակները խորհա՞ծ են նաեւ այն հաւանականութեան մասին, որ Էջմիածնի գահին վրայ բարձրանալով Գարեգին Կաթողիկոս կրնայ Տրովադայի ձիու դեր կատարել հարթելով ճամբան Հ. Յ. Դաշնակցութեան համար, որ իշխանութեան գայ։ Այս հաւանականութեան մասին յաճախ գրուած է եւ անոր դատախաւը չունինք մենք, որովհետեւ մեզի կը պակսին անհրաժեշտ տուեալները նման կարելիութիւն մը հաստատելու կամ հերքելու։

Նաեւ կ՚ուզէի գիտնալ, որ Գարեգին Կաթողիկոսը ի՞նչ երաշխիքներ տուած է Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միասնականութիւնը վերահաստատելու ուղղութեամբ։ Մինչեւ հիմա որեւէ փաստ չէ տուած։ Եթէ գաղտնի երաշխիքներ տուած է, նոյնիսկ մեզի ըսելու պէտք չունի, բայց գոնէ գիտնանք, թէ շատ հաստատ երաշխիքներ կան։ Մեզի համար կարեւորը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միասնականութիւնն է։ 1956-էն ի վեր չենք կրցած իրագործել Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միասնակա-

ները այնպէս մը կատարուեցան, որ կարծէք բռնակցութեան կրկնապատիկ բիւ մը ունին։

Միւս կողմէ, շատ հետաքրքրական է, որ Հայաստանի մէջ ինչպէ՞ս կ՚ընտրուին այդ պատգամաւորները։ Ո՞ր կանոնադրութեամբ, ո՞ր օրէնքով։ Պատգամաւորները ի՞նչ գիտեն իրենց դերին մասին։ Երկար տարիներ չէ եղած եկեղեցական կազմակերպուած կեանք, գոյութիւն չէ ունեցած եկեղեցական հաստատ օրէնք, ի՞նչ հիման վրայ կ՚ընտրուին անոնք եւ ի՞նչ պիտի ընեն։ Կայ ընդհանուր չափ մը։ 1955-էն ի վեր ընտրութիւն չէ եղած։ Բոլոր անոնք, որոնք մասնակցած են կաթողիկոսական նախորդ ընտրութեան, գրեթէ այսօր հրապարակի վրայ չեն։ Նոր մարդիկ եկած են, նոր փորձառութիւն մըն է։ Ասիկա դաս մը պիտի ըլլայ, որ մեր եկեղեցւոյ կանոնադրութիւնը յստականայ, որպէսզի թէ ինչպէ՞ս կաթողիկոս կ՚ընտրուի, ի՞նչ հիմունքներով, ի՞նչ օրէնքներով։ Երկար ատեն հետեւելով առանձնութեան եւ երբեմն ալ աղճատուած աւանդութիւններով, մեր ազգային եկեղեցական կեանքը կը շարունակենք։

– Սփիւռքի մէջ մենք ունինք եկեղեցական, բարեսիրական, ազգային-քաղաքական կազմակերպութիւններ, մասնաւորաբար ՌԱԿ-ը, ՀԲԸՄ-ը եւ ՍԴՀԿ-ը, որոնք տասնեակներով կապ եղած են Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնին, օրինականութեան եւ դաւանուած Անթիլիասի ուխտագրութիւններուն դէմ։ Ձեր կարծիքով, պիտի հանդուրժե՞ն այդ կազմակերպութիւնները, որ քաղաքական հետ անմիջականօրէն առնչուած մէկը բարձրանայ Էջմիածնի գահին։

– Այդ պարագային, Հայաստանի իշխանութիւններուն պարտականութիւնն պիտի ըլլայ նախ համոզել սփիւռքի եկեղեցական եւ ազգային ղեկավարութիւնը, թէ իրենց առած քայլը ճիշդ է եւ թելադրուած է հայրենիքի գերագոյն շահերէն։ Այդ ղեկավարութիւնը եթէ համոզուի, իր կարգին պէտք է իր համայնքներուն վրայ աշխատանք տանի բացատրելով, թէ կացութիւնը փոխուած է, թէ Հայաստանի իշխանութիւնները իրենց գերագոյն իմաստութեամբ յարմար տեսած են այսպիսի որոշում մը եւ թէ կը հաւատանք, թէ իրենց որոշումը ճիշդ է եւ հաւատ է ազգային շահերուն հետ։

Նաեւ Գարեգին Կաթողիկոս ինք նման նախաձեռնութիւն մը պէտք է

բացատրէ։ Այստեղ օրինակը շատ յստակ էր։ Գարեգին Կաթողիկոս այնքան ատեն Դաշնակցութեան հետ էր։ Եթէ եկեղեցւոյ բարձրագոյն իշխանութեան գալով յանկարծ աւելի եկեղեցւոյ իշխանութիւնը պիտի պաշտպանէ, նոյնիսկ ընդդէմ բարեկամին, այդ պարագային հարց չի մնար։ Իր անձնական արժանիքներով ալ լման արդարացուցած կ՚ըլլայ այդ աթոռին վրայ իր ներկայութիւնը։

Ես կ՚ուզեմ դարձեալ կրկնել մտածել եւ չեմ ուզեր զգացականօրէն 40-50 տարիներու դպրոցներու մթնոլորտով դատել այսօրուան իրականութիւնը։ Եթէ իմ յօդուածին մէջ ներկայացուած թէական վիճակը իր լուծումին յանգած է եւ Գարեգին Կաթողիկոս որոշած է փոխանակ մէկ կուսակցութեան ծառայելու ամբողջ եկեղեցւոյ եւ հայրենիքին, միայն կրնամ գնահատել զինք, որ կրցած է ձերբազատուիլ անցեալի սահմանափակ յանձնառութիւններէն»։

Իր անձնական արժանիքները միշտ ալ պիտի արդարացնէին համազգային դեր մը եւ միշտ զարմացած եմ ես, թէ ինչո՞ւ ան միշտ նախընտրած է մնալ հատուածի մը ծառայութեան մէջ։

– **Այսպէս** ...։

– Այսպէս ...

Այսպէս պարագան այդ է...։ Եւ եթէ Հայաստանի պետակա՛ն իշխանութիւնները պետակա՛ն մտածողութիւն ունին, նաեւ այդ այսպէսն ալ տեսած եւ կշռադատուած պիտի ըլլան։ Մենք ի վերջոյ պետութեան մը դատաւորականութիւնները չենք եւ մեր հանդէպ վիճակէն այդ դասը մը կ՚ընենք։ Իրենք առանձ նոր պարտաւոր են այդ նախաձեռնութիւնը ընելու։ Այս շրջադարձով Հայաստանի կեանքը նուազագոյն չափով պիտի ազդուի. սփիւռքն է, որ պիտի զգայ անակնկալ վերիվայրումները առջեւ եւ կ՚ուզենք տեսնել, թէ Հայաստանի իշխանութիւնները որքա՞ն լրջութեամբ մշակուած են սփիւռքի հարցերով եւ անոր ճակատագրով։

Նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեան Գարեգին Բ.-ի թեկնածութիւնը առաջարկելով Ռուբիկոնը անցած կ՚ըլլայ եւ այդ կերպով սփիւռքին կը մնայ ցոյց տալ, թէ որքան կազմակերպուած է իր ձայնը ու կամքը արժեցնելու։

Հարցազրոյցը վարեց
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ.
«Նոր Օր», մարտ 8, 1995

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Պարզաբանում

Այս տարվա մարտի 6-ին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամների եւ ՀՌԱԿ խորհրդարանային պատգամավորական խմբակցության անդամների հետ ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի հանդիպման մասին «Ազգ» օրաթերթում հրապարակված տեղեկատվության մեջ թույլ են տրվել անճշտություններ։

Այսպես. տնտեսական բարեփոխումների իրականացման եւ տնտեսական հարաբերությունների զարգացման համար անհրաժեշտ իրավական դաշտի ստեղծման առիթով վարչապետը նշել է, որ դա «նախ եւ առաջ ՀՀ Գերագույն խորհրդի գործն է»։ Գերագույն խորհրդի գործունեության որեւէ գնահատական կամ մեկնաբանություն չի տրվել։

Այնուհետեւ. «1994 թ. սեփականաշնորհման ծրագրի չկատարման պատճառը, ըստ վարչապետի, Գերագույն խորհուրդն էր, այդ իսկ պատճառով 1994 թ. սեփականաշնորհման ծրագիրը տեղափոխվել է 95-ին», գրում է «Ազգը»։ Իրականում ասվել է. «Սեփականաշնորհման ծրագիրը Գերագույն խորհրդի կողմից հաստատվել է 1994-ի հունվարին։ Մինչ այդ, 1993 թ. նոյեմբերին, սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման մասին օրենքում կատարվել է փոփոխություն մասնակի անհատույց սեփականաշնորհման մասին եւ նշվել է, որ առանց վերջինի ձեռնարկությունների ամբողջական սեփականաշնորհման գործընթացը չի կարող սկսվել։ Այնուհետեւ ճշտվեց մասնակի անհատույց սեփականաշնորհման գործընթացի ավարտը՝ 1994 թ. դեկտեմբերի 31։ Ուրեմն 1994 թ. օբյեկտի վորեն որեւէ արտադրական ձեռնարկություն չէր կարող սեփականաշնորհվել։ Այդ իսկ պատճառով ՀՀ նախագահը դիմել է Գերագույն խորհրդին՝ սեփականաշնորհման ծրագիրը 1995 թ. վրա տարածելու համար»։

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայություն

ԳՈՒՅԺ

Վախճանվեց Գրիգոր Ասիլյանը

Թեքեյան մշակութային միության Հիմնադիրների մարմինը Բեյրութից գուժեց Դամասկոսում ԹՄՄ-ի երկարամյա-վաստակավոր ղեկավարներից ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻԼՅԱՆԻ մահը, որը պատահել է մարտի 4-ին։ Հուղարկավորության ու թաղման արարողությունը տեղի է ունեցել երեքշաբթի օրը, մարտի 7-ին, Դամասկոսի Ս. Սարգիս եկեղեցում։ «Ազգի» խմբագրությունն այս առթիվ ցավակցություն է հայտնում հանգուցյալի այրուն՝ հայկական ասեղնագործության լավագույն մասնագետներից եւ հավաքողներից տիկին Անահիտին, զավակներին եւ համայն թեքեյանցիներին՝ Հայաստանում թե սփյուռքում։ Հանգուցյալը երկար տարիներ եղել է ԹՄՄ Սիրիայի շրջանային վարչության անդամ, Դամասկոսի մասնաճյուղի ատենապետ, տեղի թեմական խորհրդի անդամ։

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան 5 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941 AT&T (7 8852) 151065
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ 521635
Խմբագիր
ՅԱՄԼԷՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
[illegible]
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԵՐԵՒԱՆ

Սկիզբը էջ 1

[illegible]

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մոռումներ Մոսկովյան հանդիպումից առաջ

[illegible]

Պաշտերով հրավարարեցողանե՞ր

[illegible]

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Կապի նախարարությունը պարզաբանում է

Սույն թվականի փետրվարի 23-ի «Ազգ» օրաթերթը (թիվ 33), տպագրել էր խաղաֆացի Կարեն Արամյանի նամակը, որտեղ նամակագիրը իր դժգոհությունն էր հայտնել արտասահմանյան եւ ԱՊՀ երկրներ ուղարկվող փոստային առաքումների համար սահմանված բարձր սակագներից, դրանում անհիմն մեղադրելով ՀՀ կապի նախարար Գրիգոր Պողպատյանին:

Լրագրող Արմեն Բաղդասարյանը իր առաջաբանով տպագրության էր պատրաստել նամակը, որը վերնագրված էր «Կապի նախարարությունը Գինեսի ռեկորդներ է սահմանում»:

Կարելի է, իհարկե, հասկանալ նամակագրի վրդովմունքը, մի կողմից կենսապահովման ցածր մակարդակ, մյուս կողմից կոմունալ ծառայությունների աճող սակագներ: Սակայն նամակին հոդվածի տեսք տալուց եւ այն տպագրելուց առաջ հարգելի լրագրողը ճիշ ավելի շրջահայաց պիտի գտնվեր եւ ուսումնասիրեր որոշ փաստեր:

Այսպես՝ «Համաշխարհային փոստային միության» (ՀՓՄ) ակտի դրույթներին համապատասխան, միջազգային փոստային ծառայություններին վերաբերող սակագները սահմանվում են «Համաշխարհային փոստային համաձայնագրի» 8-րդ հոդվածով, ինչպես նաեւ ՀՓՄ-ի այլ համաձայնագրերով: Ընդ որում, «Համաշխարհային փոստային համաձայնագրի» (Վաշինգտոն, 1989) կանոնակարգի 104-րդ հոդվածի համաձայն, յուրաքանչյուր փոստային վարչություն պարտավոր է սակագները սահմանել սեփական ազգային տարադրամով, միջազգային վալյուտային հիմնադրամի փոխառնության հատուկ իրավունքի (ՓՀԻ) հաշվարկային միավորի համարժեքով:

Ըստ այս համաձայնագրի արտասահմանյան եւ ԱՊՀ երկրներ ուղարկվող փոստային առաքումների սակագները բաժանվում են վեց քաշային կարգերի:

Աղյուսակը, որը ներկայացվում է ստորեւ, հաստատված է 14. 09. 94 թ. ՀՀ կապի եւ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունների համաձայնությամբ:

1. ԱՊՀ երկրների համար

Նամակներ	$	դրամ
1. մինչեւ 20գ	0,11	38
2. 20-100գ	0,45	152
3. 100-250գ	0,99	330
4. 250-500գ	1,92	641
5. 500-1000գ	3,45	1151
6. 1000-2000գ	6,03	2009

2. Արտասահմանյան երկրներ

1. մինչեւ 20գ	0,41	136
2. 20-100գ	1,14	380
3. 100-250գ	2,47	823
4. 250-500գ	4,85	1617
5. 500-1000գ	8,76	2119
6. 1000-2000գ	15,1	5043

Այստեղ պետք է նշել մի հանգամանք. սկզբնական 20 գրամի ինքնարժեքը որոշում են ՀՀ կապի նախարարության համապատասխան հիմնարկությունները, իսկ դրանից հետո բաժանումը կատարվում է ըստ «Համաշխարհային փոստային համաձայնագրի»: Աղյուսակներում ներկայացված են փոխառնության հատուկ իրավունքի հաշվարկային միավորները ըստ գրամների:

1. ԱՊՀ երկրների համար

Նամակներ	ՓՀԻ
1. մինչեւ 20գ	0,37
2. 20-100գ	0,88
3. 100-250գ	1,76
4. 250-500գ	3,38
5. 500-1000գ	5,88
6. 1000-2000գ	9,56

2. Արտասահմանյան երկրներ

1. մինչեւ 20գ	0,37
2. 20-100գ	0,88
3. 100-250գ	1,76
4. 250-500գ	3,38
5. 500-1000գ	5,88
6. 1000-2000գ	9,56

Եթե սրան էլ ավելացնենք հանրապետության ներսում կատարվող ծանապարհածախսը եւ «Հայկական ավիաուղիներ» ընկերության հետ պայմանագիրը, որը 1 կգ բեռի դիմաց գանձում է 74 դրամ, ավելացրած [illegible] հանրապետությունների [illegible] փոխադրած հաշվարկները [illegible] մարդ, որտեղով անցնում են [illegible]

ճանապարհները, հասկանալի կդառնա, որ փոստային ծառայությունների բարձր սակագները ավելի շատ թելադրվում են դրսից՝ օբյեկտիվ պատճառներից ելնելով:

Հայաստանը այսօր միակ հանրապետությունն է, որտեղ կապի ծառայությունների համար սահմանված սակագները անհամեմատ ցածր են միջազգային գործող սակագներից:

Միջազգային փոստային առաքումների սակագները սահմանվում են «Փոխառնության հատուկ իրավունքի» (ՓՀԻ) (C II 3) եւ դրամի հարաբերակցությամբ, այսինքն ներկայումս 1 ՓՀԻ= 1,45 դոլարի, եւ եթե այսօր ՀՀ կենտրոնական բանկը սահմանել է 1 դոլարը = 405 դրամի արժեքը, ապա ստացվում է, որ 1 ՓՀԻ = 1,45 405= 587 դր. 25 լումա: Կնշանակի, որ 20-100գ նամակների համար հարկ է վճարել 587 դրամ 25 լումա, ոչ թե 380 դրամ, ինչպես այսօր է: Եւ եթե «Համաշխարհային փոստային միության» (ՀՓՄ) անդամ լինելով Հայաստանը երբեմն խախտում է գոյություն ունեցող կարգը, դարձյալ ի շահ իր խաղաֆացիների:

Այնպես որ ՀՀ կապի նախարարը «ինքնաշիտ» աղյուսակներ, չի կարող մշակել, նույնիսկ մեծ ցանկության դեպքում:

Պետք է ավելացնել, որ կապի բոլոր բաժանմունքներում կան այդ սակագները եւ յուրաքանչյուր խաղաֆացի կարող է օգտվել դրանցից, իսկ ինչ վերաբերում է նամակների «աննամականիշ» անդորրագրային առաքումներին, ինչպես առաջարկում է մեր նամակագիրը, հարկ է նշել, որ աշխարհի ոչ մի երկրում նման բան գոյություն չունի: Ծրարը պիտի ունենա նամականիշ եւ այս կարգը նույնպես սահմանված ու հաստատված է ՀՓՄ-ի կողմից:

Չմոռանանք, որ նամականիշը ոչ միայն ներկայացնում է երկիրը, այլեւ ունի ֆիլատելիստական նշանակություն: Իսկ եթե կան ծրարների վրայից նամականիշերի պոկելու եւ դրանք նորից գործածելու փաստեր, ավելի ճիշտ կլիներ դրանք ներկայացնել «Հայփոստ» պետական ձեռնարկություն, այլ ոչ թե անհիմն կերպով տառապել կասկածամտությունից, վիրավորելով փոստային կապի աշխատողներին, չհարգելով նրանց աշխատանքը:

Եթե նկատի ունենանք կապի ծառայությունների համար սահմանված անչափ ցածր սակագները, այն է.

հանրապետության ներսում.

1. միջքաղաքային խոսակցություն 1 ր արժե 0,20 լումա

2. հեռագրի 1 բառը – 0,20 լումա

3. հեռախոսի ամսական վարձը 10,4 դրամ

1 նամակը մինչեւ 20գ - 1 դրամ

1 կգ ծանրոցը - 73 դրամ -

ապա իսկապես ՀՀ կապի նախարարությանը վաղուց ժամանակն է Գինեսի ռեկորդների գրքում գրանցվելու:

ՀՀ կապի նախարարության լրատվական կենտրոն

Խմբագրության կողմից: Միանգամայն հասկանալի է, որ փոստային առաքումներն ունեն իրենց միջազգային կայուն գինը, եւ Հայաստանը, ուզի թե չուզի, ստիպված է իր ծառայությունները համաձայնեցնել այդ գների հետ: Այլ կերպ չի էլ կարող լինել՝ պետությունն ի վիճակի չէ բյուջետային հատկացումներով ծածկել վնասը, իսկ ցանկացած ծառայության համար պետք է վճարել: Սակայն ճիշտ է նաեւ «մյուս կողմը»՝ շարքային խաղաֆացին, որն այսօրվա չնչին աշխատավարձով ի վիճակի չէ անգամ նամակագրություն ունենալ (Ի դեպ, տեղեկացնենք, որ մարտի 1-ից փոստային առաքումների գները բարձրացել են եւս 25 տոկոսով): Եւ միանգամայն ակնհայտ է, որ ոչ թե փոստային գներն են բարձր, այլ աշխատավարձն է ցածր: Այլ կերպ ասած, եթե փոստային առաքումների սակագների առումով Հայաստանը համառ միջազգային գներին, ապա աշխատավարձի առումով իսկապես շատ [illegible] է մեզ Գինեսի ռեկորդների գրքում հայտնվելու [illegible] փակնողներից մեկը

digitised by A.R.A.R.@

Ե՞րբ պիտի գա «ճշմարտութեան» գիտակցելու պահը

Խոհեր, որ չուզելով սակայն այցելում են մեզ

Մեր ընթերցո[ղները] [...] լավ կհիշեն, որ «Ազգ» խմ[...] փորձել է բանավիճային լուրջ խոսակցություն բաց անել Սփյուռք-Հայաստան հարաբերությունների, սփյուռքահայության նկատմամբ Հայաստանի իշխանությունների [...]ների դիրքոր[...] կամ քաղաքականության, հայրենադարձված կազմակերպությունների սփյուռքյան ճակատագրի [...] հարակից հարցերի մասին: Խոստովանենք՝ առայժմ դա մեզ չի հաջողվել: Չի հաջողվել լուրջ, բազմա[...] խոսակցություն ծավալել այդ կարեւոր հարցի շուրջ, ընդգրկել նաեւ սփյուռքահայ մեր մտավոր[...] [...]ությունը, գործիչներին: [illegible] Երվանդ Ազատյանի «Սփյուռք-Հայրենիք. Քաղաքական հակադրութի՞ւն թէ համադրութիւն» [...] հոդվածը, որ առիթ է [...] [illegible]

«Ժամանակները փոխուած են ու մեզմէ շատերը չեն կրնար քայլ պահել պատմութեան քայլին հետ», իրատեսօրէն նկատում է սփյուռքահայ գրականագետ եւ ազգային գործիչ Երվանդ Ազատյանը մարտի 2-ին «Ազգ» թերթում տպագրված իր մի ծավալուն հոդվածի մեջ՝ վերնագրված «Սփիւռք-Հայրենիք. Քաղաքական հակադրութի՞ւն թէ համադրութիւն»: «Հայաստան անկախ երկիր մըն է այսօր եւ տնտեսականօրէն կը մտածէ իր գոյութեան, իր քաղաքականութեան եւ ապագային մասին, սակայն մենք կը շարունակենք տնավարի վերաբերում մը կամ դասում մը վերապահել հայ տնտեսական մարդուն կամ դիւանագէտին նկատմամբ. չէ՞ որ 70 տարիներէ ի վեր չենք հանդիպած հայ նախարարի մը, հայ դիւանագէտի մը...»:

Այս եւ նման կարգի բազմաթիվ այլ ճշմարիտ դատողություններ կան այդ հոդվածի մեջ, որ թելադրված է Սփյուռքի եւ Հայաստանի հակասությունները հարթելու, երկուսի կարելիությունները համադրելու ազնիվ մտահոգությունից: Հոդվածն ընթերցելիս, ճիշտն ասած, այն տպաւորումն ունեինք, թե հայ իրականության այսօրվա քաղծից մթնոլորտի մեջ վերջապես մեկը փորձում է հավասարակշիռ ու հանդարտ ձայնով խոսել: Սակայն, ավաղ, դարձյալ նույն ճահիճն ու նույն փոսը, դարձյալ «...ամերիկահայ ազգային դեմք մը մեծարելու նախագահի փնդոտումը», դարձյալ «բրիտական սաւառնակ նստելու» արտգործնախարարի պատմությունը: Ակամա մտածում ես, եթե այդ չարաբաստիկ «փնդոտումը» եւ «սաւառնակը» չլինեին, երեւի պետք էր դրանք հնարե՞լ, եւ գուցե հարգելի սփյուռքահայ գործիչը չէ թե մտահոգ է այդ «վրիպումներով», այլ ներքուստ գոհ, որովհետեւ դրանք առիթ են ստեղծում չանելու այն, ինչի մասին վերջում պիտի խոսենք:

Մի ձեռքով շոյելով նախագահին («...ո՞վ կ'ըսէր թէ աշխարհի ամենեն բարդ հանգուցակալին վրայ Մատենադարանի նկուղներէն ելած բանասէր մը կրնար կայուն եւ ճկուն արտաքին քաղաքականութիւն վարել...»), մյուս ձեռքով հարվածելով նրան եւ նրա շրջապատին («...փոխանակ կուսակցութիւնները քանդելու [illegible] առաւելութիւն մը ծխոնարկելու»), արդյոք հարգելի կուսակցականը մինչեւ վե՞րջ է անկեղծ իր մղումի մեջ, թե՝ «Հայկական պետութիւնը իր սեփական դերը պիտի կատարէ՝ մեկնելով Հայաստանի այսօրուան ու վաղուան շահերէն, իսկ սփիւռքի կուսակցութիւնները՝ իրենցը»: Բոլորովին չընդունելով Հայաստանի թելադրությունները, թե՝ «...եթե մեկ հարուածով բնաջնջենք այդ կուսակցութիւնները (ավանդական), երկիրը դարձեալ պիտի վերադառնայ միակուսակցական դրութեան, այս անգամ աւելի անփորձ կուսակցութեան մը մենաշնորհութեամբ», ի՞նչ է ուզում ասել պրն. Ազատյանը. որ Հայաստանում բացի դաշնակցականներից եւ ռամկավարներից ընդդիմադիր այլ կուսակցություններ չկա՞ն, թե ինքը կուզենար, որ միայն վերոհիշյալները լինեին: Քանի որ, տեսնո՞ւմ եք, Հայաստանի ղեկավարները «վրիպումներ» են թույլ տալիս, եթե Սփյուռքի կուսակցություններն էլ փակվեն, Հայաստանն անտեր կմնա... Ո՞ւր մնացին ուրիշներին ուղղված հանդիմանականները՝ «...ամէն հայ առնուազն կը յաւակնի Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին դիւանագիտութեան դասեր տալ»:

Սակայն առանք միայն հարցի արտաքին, մակերեսային կողմերն են: Խորքում շատ ավելի կարեւոր հարցեր կան, որոնց մասին, ենթադրում ենք, գիտեն, սակայն լռում են սփյուռքահայ «քաղաքական շրջանակների» պատասխանատուները: Մի՞թե նրանք լրջորեն պնդում են, թե Սփյուռքում, այսինքն՝ տարբեր քաղաքական համակարգերի պատկանող տասնյակ օտար պետությունների ներսում, Եվրոպայում, Ամերիկայում, Մերձավոր Արեւելքում գործում են հայկական կուսակցություններ՝ իրենց քաղաքական ու տնտեսական դավանանքներով՝ ոմանք սոցիալիստներ, սոցիալ-[...]ներ, ուրիշները լիբերալ դեմո[կրատ]ներ: Չէ՞ որ իրենք հիանալի գիտ[են], որ այդ երկրներից ոչ մեկը «հայ[կակ]ան կուսակցություններ» որպես [այդպի]սիք չեն ճանաչում: Եւ երբ միջնո[րդ]ավորված ձեւով հանդուրժում են գոնե ազգային հիմքի վրա համախմբված մարդկանց այդ միությունները եւ որոշ երկրներ նրանց գոնե որպես անհատներ տեղ տալիս իրենց խորհրդարաններում ու տեղական իշխանություններում, ապա կրոնական կամ ազգային հանգամանքը հաշվի առնելով միմիայն, ոչ թե կուսակցականությունը: Ուստի «հայկական կուսակցությունների» ասվածները այդ երկրների քաղաքական հասարակական կյանքին չեն խառնվում, չեն մասնակցում իրենց բնակած երկրների ընտրություններին, մաս չեն կազմում իշխանության, չեն արտահայտում են [...] թե գոնե ծագումով հայերի (հիշեցնենք, որ բացի մերձավոր արեւելյան մի քանի երկրների, հոծ բնակչությամբ հայկական բնակավայրեր չկան ոչ մի տեղ) քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, կրթական, հոգեւոր պահանջմունքները: Այսինքն, մի քանի միլիոնանոց Սփյուռքի չնչին մաս կազմող «քաղաքա[կանաց]ված» խմբերին այսօր կուսա[կցութ]յուններ համարելը առնվազն հին[...]ություն է: Հետեւապես ի՞նչն է [...]գում քանդել ՀՅ Դա[...] նախագահը, նր[...] արտգործնախարարը կամ ՀՅԴ կուս[...]պետը, մի բան, որ [...] չկա՞:

Իրականությ[ունը] [...] շատ ավելի պրոզայիկ է, հեռ[...] [...]ականի կամ խորհս կեցվածքի ինչ [...] տեղ թողնող: Առաջին հանրապետության անկումից հետո արտասահմանում ապաստանած դաշնակցականների ու հնչակյանների առանձին խմբեր (ներկայիս ռամկավարներն իրենց կազմակերպությունը հիմնեցին 1921-ին, Հայաստանից դուրս) վերապրեցին տասնյակ տարիներ, հայ եկեղեցու հետ կամա թե ակամա լծվելով իրենց բնակության երկրների պրո թե հակասովետական քաղաքականության սայլին: Ահա այս պայմաններով միայն օտար պետությունները հանդուրժեցին նրանց գոյությունը: Իրենք կուսակցությունների մնացորդները, զրկված լինելով իրական քաղաքական դաշտից, իրենց բնական միջավայրից, Հայրենիքից հեռու, տարիների ընթացքում սերնդափոխվելով, վերածեցին գոնե խմբակային շահեր արտահայտող կազմակերպությունների եւ բնականաբար չէին կարող հավակնել ժողովրդի ամբողջական շահեր հետապնդողների դերին: Այդ շահերը կարող են լինել միմիայն հասվածական: Սակայն նույնիսկ հարցը այդտեղ չէ: Սփյուռքյան «կուսակցությունները» քաղաքական ուժե՞ր են, թե ոչ: Նույնիսկ եթե նրանք քաղաքական լինեին, իրենց բնակեցված երկրների առումով լիարյուն, ապա գործունեության դաշտի տարբերությունը անխուսափելիորեն նրանց պիտի հակադրեր Հայաստանի իշխանություններին ու պետությանը՝ Հայաստանի ներքաղաքական ու ներտնտեսական կյանքին միջամտելու կամ հրահանգներ տալու պարագայում:

Ենթադրում ենք, որ սխալ հանգամանքներում Հայաստանի իշխանությունների մտահոգությունը ոչ թե Սփյուռքը թուլացնելն է, այլ ընդհակառակը՝ ուժեղացնելը, նրանց մասնացույց անելով գործունեության իրական ու օգտավետ, Հայաստանի նկատմամբ ոչ քաղաքականացված ոլորտները:

Սփյուռքի ներհամայնքային երկպառակությունների պատմությունը հայտնի է բոլորին: Նույնիսկ այստեղ՝ այդ երկպառակությունների հիմքում ընկած էին ոչ թե գաղափարական քաղաքական տարածայնությունները, այլ ի դեմս Հայաստանի Խ. Միության հանդեպ կեցվածքը եւ Ս. Էջմիածնի նկատմամբ որդեգրած դիրքը: Հանգամանք, որ օտար պետություններին հնարավորություն էր տալիս դյուրությամբ ձեռնավարել այս խմբերին:

Ուստի այսօր լրջորեն ասել, թե «Ամերիկայի մէջ զգօն ու գործօն քաղաքական ուժ մը մեծապէս պիտի նպաստէր Հայաստանի վարած արտաքին ու ներքին քաղաքականութիւնը բացատրելու, արդարացնելու եւ համապատասխան պետութեանց ընդունելի դարձնելու», նկատի առնելով «հայկական կազմակերպութիւններին», դարձյալ ու դարձյալ ինքնախաբեություն է, եթե չասենք վտանգավոր նախադեպ, քանի որ Ամերիկան եւ այլ պետություններ մի օր կարող են այդ «քաղաքական ուժերին» անկախ հայկական պետականության գոյության պայմաններում դուռը ցույց տալ, թե՝ քաղաքականություն արեք ձեր պատերի ներսում:

Կարծում ենք, որ մեծարգո Ազատյանի վերեւում ասածները պետք է առավել հասցեական լինեն լոբբիստական խմբերին, որոնք կարող են օտար պետությունների առջեւ արտահայտել հայկական սփյուռքի իրական կշիռը, հայերի տնտեսական եւ ֆինանսական կարողությունները, ընտրություններում նրանց կողմնորոշումները, եթե այդպիսիք կան կամ կազմակերպվում են: Մինչդեռ իրականում այսօր ոչ ոք չի կարող ասել, թե ի՞նչ է Սփյուռքը իր այս հատկանիշներով, ի՞նչ ներուժ է թաքնված այնտեղ: Որեւէ մեկը, անգամ «զգօն եւ գործօն քաղաքական ուժերը» Սփյուռքի իրական պատկերը չունեն, որպեսզի լավագույնս «համապատասխան պետութեանց բացատրեն Հայաստանի քաղաքականութիւնը»: Ակամա մտածում ես, որ մեր սփյուռքահայ երեւելիները ասենք ԱՄՆ Պետքարտուղարության որեւէ պաշտոնյայի մոտ ընդունելության ժամանակ բանեցնում են ոչ թե Սփյուռքի իրական գործոնը, այլ Հայաստանի մեկ-երկու քաղաքական ուժերի կամ անհատների վրա իրենց ունեցած ազդեցությունը:

«Հայաստանի անկախութեան Հռչակագիրը գրեթէ շրջանցած էր ցեղասպանութեան ճանաչման հարցն ու հայկական հողերու պահանջը: Վստահաբար նոր սահմանադրութիւնը եւս -ինչպես Հայաստանի արտաքին քաղաքականութիւնը երկար ատենուան համար- զանց առնեն ցեղասպանութեան հարցն ու հայկական հողային դատը», գրում է պրն. Ազատյանը եւ ավելացնում. «...սփիւռքն է որ պիտի կրէ բեռը ազգային դասին եւ ցեղասպանութեան ճանաչման պահանջին... եւ ո՞վ պիտի կատարէ այդ դերը, եթէ ոչ կուսակցութիւնները: Եւ ո՞վ է հետապնդած այդ հարցը ցարդ, եթէ ոչ կուսակցութիւնները, այո, սփիւռքի դասական կուսակցութիւնները: Հետեւաբար քանդել զանոնք, պիտի նշանակէր ականահարել հայկական դասի հեռանկարները»:

Իրոք, ցեղասպանությունը թերեւս միակ հարցն է, որ տասնամյակներ շարունակ հուզել ու հուզում է ողջ Սփյուռքին, ստիպում նրան շարժվել ու գործել: Այդ ահավոր ոճրի պատճառած հուզական լիցքը վիթխարի է, եւ շարունակելու է հայ հոգիների վրա տեւականորեն ներազդել Սփյուռքում թե Հայաստանում մինչեւ դրա հատուցումը կամ ավելի երկար, ինչպես հրեաների մոտ: Մասնագետ չենք, չենք ուզում խորանալ այս հարցի մեջ, սակայն պարզ տրամաբանությունը հուշում է, որ հատուցման հասնելու համար հարկավոր են որոշակի քայլեր, ամենից պատմավավերագրական, իրավաբանական, քաղաքականագիտական վիթխարի աշխատանք, ճանաչողական եւ գեղարվեստական երկերի շարքեր, ազդեցիկ մամուլ, հեռուստատեսություն, օտար պետություններում եւ միջազգային կազմակերպություններում բացատրական արշավ: Մի՞թե Սփյուռքում իրոք մտածում են, թե այս բոլորը հնարավոր է առանց Հայաստանի, եթե խոսքը իհարկե դատարկ կրակոցների մասին չէ, եւ ասենք ԱՄՆ Կոնգրեսը կամ ՄԱԿ-ը Թուրքիայից հօգուտ հայերի զիջումներ են պահանջելու, առանց Երեւանի հետ խորհրդակցելու կամ առավել եւս, երբ Հայաստանը լռում է: Ինչպե՞ս են պատկերացնում այդ դրությունը Սփյուռքի մեր երեւելիները...

«...Եւ ո՞վ է հետապնդած այդ հարցը ցարդ, եթէ ոչ սփիւռքի դասական կուսակցութիւնները...»: Եղեռնի 80-ամյակը քթներիս առջեւում է, միջազգային հանրության առջեւ ի՞նչ ունենք դնելու. հիմնարար աշխատանքնե՞ր, օտար կամ հայ պատմաբանների անհերքելի գործե՞ր, անժխտելի վավերագրերի տրցակնե՞ր, ֆիլմե՞ր, գեղարվեստական գործե՞ր... Մինչդեռ տասնամյակներ շարունակ «սփիւռքի դասական կուսակցութիւնները» շատ դեպքերում առանձին-առանձին էին «թուրքական դեսպանատների առաջ դրոշակ ճոճում եւ Թուրքիա մարդասպան գոռում» եւ, ցավոք, գրեթե ընդամենը այդքանը: Ինչ անուն տանք տարիներով սովետական բանտերում փտած եւ այնտեղ իրենց վախճանը գտած այն հայորդիներին, որոնք ելել էին խիստ շրջափակի խորհրդային հրեշի դեմ հանուն Արեւմտյան Հայաստանի, Ղարաբաղի եւ Նախիջեւանի: Ինչ անուն տանք ուրիշներին, որոնք ճաշակելով այդ բանտերի ու տաժանավայրերի «քաղցրությունները», այսօր էլ համառորեն շարունակում են հետապնդել այդ դատը: Քավ լիցի, արած չարածի հաշվեհարդության հարց չէ, այլ գործին իրական, շոշափելի օգուտ բերելու: Որեւէ արդյունքի հասնելու համար առաջին հերթին պետք է կազմակերպված միտք: Իսկ դա, ինչքան հասկանում ենք, հատուկ է միայն պետություններին, հնարավոր է միայն պետականության առկայության պայմաններում: Հետեւաբար տեղի-անտեղի շահարկել ցեղասպանության հարցը, այն էլ հասվածականության դիրքերից՝ առնվազն օգտակար չէ:

Մի կարճ նկատառում եւս: «Հայաստանի պետութիւնն ալ, գրում է պրն. Ազատյանը, խարխափումներու մէջ կ'ապրի, տարին քանի մը վարչապետ կամ նախարար կը փոխէ...»: Դժբախտաբար, մեր իմանալով, այս տարաբախտ վարչապետներից եւ նախարարներից ոչ մեկը չեկավ Սփյուռքի [...]ին: Նրանց հարվածեցին թե դաշնակցականները, թե անգամ ռամկավարները: Նույնիսկ վարչապետներից երկուսը այս կուսակցությունների չսիրած ՀՀՇ-ական չէին, երրորդը գտնվելու վրա էր, պաշտպանության ներկա նախարարը, նախկին արտգործնախարարը եւ շատ ուրիշներ այդ կազմակերպության հետ կապ չունեին, սակայն Սփյուռքից արձակված նետերը անվրեպ ուղղվում էին դեպի այս դժբախտները: Ինչո՞ւ. հարց ենք տալիս առանց պատասխան ունենալու: Ինչո՞ւ «Մայր Հայրենիքով» մտահոգվածները շարունակ հարվածում են այդ երկրի պետության սյուներին (խոսքը անհատների մասին չէ, որպեսզի չխառնվենք կողմնակալության մեջ):

Չենք ուզում եզրակացնել իհարկե, թե իրենց հայաստանյան հակառակորդյալներին շուտափույթ իշխանության բերելու համար: Քանզի դրանից կարելի է անել երկրորդ եզրակացությունը. հայկական համայնքներում իրենց իշխանությունն ու դիրքը պահելու համար հայս հայերի եւ տեղական իշխանությունների: Կրկնում ենք, այս եզրակացությունները կարող են սխալ լինել, մանավանդ բազմավաստակ Ազատյանի դեպքում, որի երկարամյա հայրենանվեր ծառայությունները հայտնի են ամենուր եւ ամենքին: Առհասարակ պիտի ներողություն խնդրենք հարգելի գործչից իր անունն անընդհատ մեջբերելու եւ իրեն հետ վիճաբանելու համար, սակայն խնդրո առարկա հոդվածը նրա գրչին է պատկանում:

Բարդ եւ խորն է Սփյուռքը ու նրա կուսակցությունների «անախրոնիզմ» լինել-չլինելու հարցը լրագրային թե կուզ երկար ռեպլիկի մեջ չի տեղավորվի, սակայն ուզում ենք մի քանի պարզ հարցումներ ուղղել ի դեմս հարգելի Ազատյանի Սփյուռքի մեր մտահոգ քաղաքական շրջանակներին. ինչո՞ւ «հարյուրամյա» դափնին իրար ձեռքից խլող կուսակցությունները երկար [illegible] նախկին հայրենիքում իրենց կառույցներն ստեղծելը: Չէ՞ որ սփյուռքյան կենտրոնները, «մաոը պաշտերազմյան» վարքագիծը, եկեղեցական եւ միութենական պատկանելությունները, Հայաստանի իրականությանը լավ ծանոթ չլինելը պետք է հանգեցնեին գրեթե անլուծելի խնդիրների արդեն իսկ Հայաստանում, սպառնալով այդքան «փայփայած» Հայրենիքի ներքին կայունությանը: Նյութական զգալի միջոցներ ներդնելով Հայաստան ի պետս իրենց «հայր կուսակցությունների», արդյոք նրանք չէի՞ն մտածում, որ դրանով իսկ, բացի գայթակղելուց շատ արկածախնդիրների, խոչընդոտում են տեղական ուժերի կայացմանը, արհեստական «կշիռ ու հեղինակություն» ստեղծելով իրենց հովանավորյալների համար, որոնք կարող էին օրերից մի օր փուչիկի նման պայթել, դատարկ թողնելով մի տարածություն, որ լցնելու համար տարիներ են պետք, կորցրած տարիներ... Անընդհատ խոսելով ժողովրդավարությունից, ժողովրդավար երկրներում ապրող այդ շրջանակները մամուլի հարցում ինչո՞ւ պահեցին նույն ձեռագիրը, նյութապես զորացնելով [...]ներով լեցուն, իրականության խեղաթյուրված կամ ոչ լրիվ պատկերը մատուցող կուսակցական մամուլը, որ մոլորեցնում է հասարակությանը՝ փոխանակ նպաստելու այդքան թմբկահարված «ազգային համերաշխությանը» եւ ահա արդեն երկար ժամանակ արհեստականորեն զբաղեցնում ազատ եւ անկախ մամուլին վերապահված տեղը:

Մինչդեռ այդ միջոցներն ու այդ ջանքերը եթե Հայաստան պիտի ուղղվեին, ապա դա կարելի էր եւ ճիշտ էր հասկացնել երկրի եւ ժողովրդի ապագայի համար կենսականորեն կարեւոր ոլորտներին՝ առողջապահությանը եւ կրթությանը: Եթե անկեղծ են Սփյուռքի քաղաքական շրջանակների մտահոգությունները Հայաստանի վերաբերյալ, ապա մի կողմ պիտի դնեին քաղաքականություն-քաղաքականություն խաղալը, հեռուներից՝ հրահանգներ տալը եւ թեւերը քշտած մտնեին հենց այս ասպարեզները, ու նաեւ «Հայաստան» հիմնադրամ, ոչ թե սոսկ արձանագրելու, թե «աս գործին մեջ ալ չհաջողեցան»:

Մանավանդ այդ դերին կարող են հավակնել ռամկավար ազատական շրջանակները, որոնք ազգային գերագույն խնդիրներ լուծելու մեծագործությամբ չեն տառապել եւ վերոհիշյալ ոլորտներում գործելու տասնամյակների փորձ ունեն: Ուստի ուզում ենք պրն. Ազատյանի խոսքերն իրեն վերադարձնել. «Եթէ կարողանանք հոս թէ Երեւանին մէջ հասնիլ այս ճշմարտութեան՝ կարելի պիտի դառնայ իւրացնել քաղաքական հասուն մակարդակ մը Հայաստանի թէ արտասահմանի մէջ»:

Մենք փորձում ենք այստեղ ճշմարտության հասնել, ե՞րբ պիտի գա այն անկեղծորեն եւ հասվածականությունից ու պատվամոլությունից դուրս գիտակցելու սփյուռքյան «քաղաքական շրջանակների» ժամը...

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ միջազգային

ԱՍԻԱ

Չինաստանը կարող է դաս առնել Հնդկաստանից

Հետեւողական ծրագրերն արդյունք են տալիս

Փետրվարի վերջերին Չինաստանի կառավարությունը հայտարարեց, որ երկրի բնակչությունն արդեն հասել է 1.2 միլիարդի սահմանի, որին նախատեսում էր հասնել 2000 թվականին, եւ վճռական միջոցների է դիմում կրճատելու այդ աճը դանդաղեցնելու իր ջանքերը:

Մինչ Չինաստանը գտնվում է որոնումների մեջ, Հնդկաստանը հուսալի արդյունքների է հասնում այդ բնագավառում:

Ըստ անգլիական «Էկոնոմիստ» հանդեսի փետրվարի 24-ի տվյալների, Հնդկաստանի բնակչության աճը, որ մոտ չորս տասնամյակ շարունակ տարեկան երկու տոկոս է կազմել, 1991 թ. նվազել է հասնելով 1.9 տոկոսի: Հնդկաստանի ժողովրդական վիճակագրության առաջավոր մասնագետ դոկտոր Սրինիվասանի եւ մի քանի ուրիշների կարծիքով, այն դեռ ավելի կնվազի, հասնելով այս տասնամյակի վերջում 1.6, իսկ հետագայում նույնիսկ 1.3 տոկոսի:

Ինչպե՞ս է, որ հաջողությունն այդ բնագավառում ակնառու է, այն դեպքում, երբ երկրի առողջապահական եւ սոցապահովության ծրագրերը այնքան էլ բարվոք վիճակում չեն:

Հարցի պատասխանը, դարձյալ ըստ «Էկոնոմիստի», գտնվում է ծնելիության եւ մահացության թվերում վերջին շրջանում կատարված տեղաշարժերի մեջ:

Դարասկզբին մահացության խանակը գրեթե նույնքան բարձր էր, որքան ծնելիությանը, այնպես որ բնակչության աճը դանդաղ էր ընթանում: Առողջապահական ծառայությունների բարելավմանը զուգահեռ մահացության տոկոսը հազարից 45 հոգուց (1941 թ.) նվազել է, հասնելով 1991 թվին հազարից ընդամենը 9.9 հոգու: Սակայն այդ ընթացքում միաժամանակ ծնելիության խանակն է նվազել: Երբ 1941 թվին այն կազմում էր հազարից 45 հոգի, ապա 1991-ին այն իջել է հազարից 29-ի. բնակչության աճն ուրեմն դանդաղել է, բայց կայուն:

Սակայն դոկտոր Սրինիվասանն հավաստիացնում է, որ ծնելիության տոկոսը էլ ավելի կնվազի, հասնելով 24-ի (հազարից) մինչեւ այս տասնամյակի վերջը: Մահացության տոկոսը կնվազի, բայց շատ ավելի դանդաղ տեմպերով, մինչեւ 8-9 հոգու՝ հազարից:

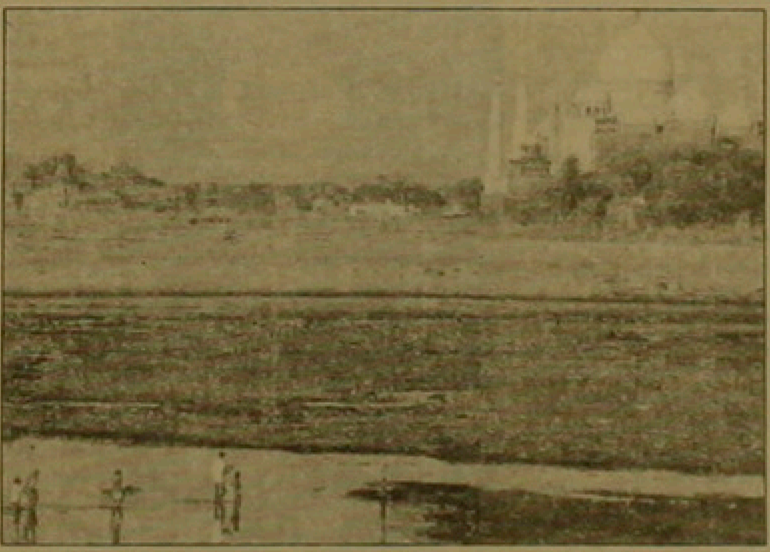

Ճիշտ է, նշում է «Էկոնոմիստի» մեկնաբանը, Գոա, Կերալա եւ Տամիլնադ նահանգներում, ինչպես նաեւ մի շարք քաղաքներում բեղմնավորության տոկոսը ցածր է համազգային անհրաժեշտ տոկոսից, սակայն այն բավական բարձր է հատկապես չորս նահանգներում՝ Ուտար Պրադեշում, Բիհարում, Մադհյա Պրադեշում եւ Ռաջաստանում, որտեղ կանանց կրթության ու սոցիալական ծառայությունների մակարդակը երկար ժամանակ շատ ցածր են եղել: Այս չորս նահանգների բնակչությունն էլ կազմում է երկրի բնիկ բնակչության 40 տոկոսը: Այնտեղ քաղաքային բնակչության շրջանում բեղմնավորության տոկոսը մեկ երեխայով նվազ է գյուղական հեռավոր շրջանների տոկոսից: Մասնագետները հույս են հայտնում, որ քաղաքի ազդեցությունը գյուղերի վրա հետագայում էլ ավելի կմեծանա:

Այսօր Հնդկաստանի բնակչությունը կազմում է մոտ 900 միլիոն: Դեմոգրաֆները ենթադրում են, որ մինչեւ 2040 թվականը բնակչության աճը Հնդկաստանում կկայունանա, կազմելով մոտ 1,45 միլիարդ մարդ: Ուրիշները ավելի հավանական են համարում 1,6 միլիարդ թիվը: Եւ այս բոլորը ընտանիքի կազմի հատուկ ծրագրի, կանանց կրթության ցանցի ընդլայնման, առողջապահական եւ սոցիալական այդ պայմանների բարելավման միջոցների շնորհիվ, որոնք հետեւողականորեն առաջ են տարվում կառավարության կողմից:

Հ. Օ.

ԱՄԵՐԻԿԱ

ԱՄՆ-ում կարող է սկսվել նիկոտինային դատավարություն

Ամերիկյան ծխախոտի հայտնի ֆիրմաները, որոնք մինչեւ օրս անպարտելի էին համարվում, այժմ հայտնվել են ծանր կացության մեջ: Բանն այն է, որ Լուիզիանայի նահանգի դաշնակցային դատարաններից մեկի կայացրած վճռի համաձայն, ամերիկյան ծխախոտի ֆիրմաները կարող են դատական հետապնդման ենթարկվել այն պատճառով, որ թաքցրել են նիկոտինի թմրանյութ լինելը, դրանով իսկ կախման մեջ գցելով ծխողներին: Բացի դրանից, ծխախոտի ֆիրմաները նույն նպատակով իրենց արտադրանքի մեջ կնդել են նիկոտինի տոկոսային պարունակությունը: «Լը Մոնդ» հանդեսի հաղորդման համաձայն, այս դատավճիռը ուղի է հարթում բազմամյա մի դատավարության համար, որի ընթացքում պետք է պարզվի, թե արդյոք ծխախոտ արտադրող ֆիրմաները իրոք տեղյակ են եղել նիկոտինի հատկություններին: Ամերիկյան հակակնային բժշկության մասը կազմող «Ծխախոտի եւ առողջության կոալիցիայի» ներկայացուցիչ Մերլին Մայերը նշում է, որ նման դատավարության բացման դեպքում հնարավոր կլիներ ստանալ վիթխարի գումարների հասնող տուգանքներ, որոնք կարող էին լրջորեն վտանգել ԱՄՆ-ի ծխախոտի արդյունաբերության ներկայիս համախառը: Իրոք, այդ տուգանքները կարող են մեծապես գերազանցել այն 4.2 միլիարդ դոլլար գումարը, որ 1994 թ. օգոստոսին վճարվել էր կրծքագեղձերի սիլիկոնային պատվաստումների ենթարկված կանանց:

Ներկայիս նիկոտինային դատավարությունը ձեռնարկել է նախկին ծխողներից մեկի այրին: Այս գործով մեղադրվում են ծխախոտային 7 գլխավոր ընկերությունները (Ռեյնոլդզ, Ֆիլիպ Մորիս, Ամերիկըն Տոբակո եւ մյուսները), իսկ որպես մեղադրող կողմ հանդես են գալիս ամերիկյան փաստաբանների 60 ընկերություններ: Վերջիններիս նպատակն է պատժամիջոցներ ստանալ ոչ միայն ներկայիս 40 միլիոն ծխողների համար, այլեւ այն 50 միլիոն ամերիկացիների համար, որոնք թողել են ծխելը: Փաստաբանները մտադիր են մոտ ժամանակներս հայտարարություններ հրապարակել երկրի գլխավոր թերթերում ու հանդեսներում, որոնց ընթերցումից հետո մի վտանգավոր ծխող եւ ծխելը թողած ամերիկացիները, ինչպես նաեւ իրենց կենդանության օրոք ծխած հանգուցյալների կողակիցները ու զավակները կկարողանան մասնակցել այդ խոշորածավալ դատավարությանը:

Գ. Ք.

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ-ը ծրագրում է փակել իր ռազմական օբյեկտները Թուրքիայում

ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարարությունը ծրագրում է փակել իր ռազմական օբյեկտները Թուրքիայում: Այս որոշումը, ինչպես մարտի 6-ին Անկարայում հայտնի է դարձել ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին, Պենտագոնը ընդունել է արտասահմանում իր օբյեկտների կրճատման ծրագրի շրջանակներում: Թուրքիայում Միացյալ Նահանգների ռազմաօդային ուժերի 21 օբյեկտներից կփակվեն 19-ը: Ռազմաօդային ուժերի 2 մնացած օբյեկտները Անկարայում եւ Իզմիրում կպահվեն «հեր թաղահ սպասման» ռեժիմով դրանք ռազմաօդային ուժերի կողմից հնարավոր օգտագործման համար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Հոսնի Մուբարաք. Իսրայելը խախտում է ուժերի հավասարակշռությունը

Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը Միջին Արեւելքում զանգվածային բնաջնջման զենքի բոլոր տեսակներից ազատ գոտու ստեղծման կոչ է արել: «Սանդի մոռնինգ» հանդեսում մարտի 7-ին հրապարակված հանդիպումից հարցազրույցում նա ասել է. «Այն փաստը, որ տարածաշրջանում առկա է միակ միջուկային պետությունը, որպիսին Իսրայելն է, խախտում է ուժերի հավասարակշռությունը: Դա շոշափում է Եգիպտոսի ազգային անվտանգությունը եւ սպառնալիք է ներկայացնում ամբողջ արաբական աշխարհի համար: Մենք ուզում ենք իմանալ, թե երբ Իսրայելը կցանկանա վերջ տալ միջուկային զենքին եւ կհամաձայնի միանալ դրա չտարածման պայմանագրին, ասել է նա: Մեզ համար անտրամաբանական կլիներ ստորագրել միջուկային զենքի չտարածման պայմանագիրն այն ժամանակ, երբ Իսրայելն իր ստորագրությունը չի դնում դրա տակ, ընդգծել է Մուբարաքը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Սիցիլիա. Պատերազմ մաֆիայի համայնքների միջեւ

Կտրուկ սրվել է քրեածին իրադրությունը Սիցիլիայում: Վերջին օրերս այնտեղ իսկական պատերազմ է սկսվել մաֆիայի տարբեր համայնքների եւ ընտանիքների միջեւ՝ ազդեցության ոլորտների համար: Պալերմոյում, Կատանիայում, Սիրակուզում սպանվել է մոտ 10 մարդ: Դրանք հանցախմբերի այն անդամները կամ «մեղա եկած» այն մաֆիականների ազգականներն են, որոնք հայտնվելով բանտում, համաձայնել են համագործակցել ոստիկանության հետ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Հ ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ յ ո ւ ն

Հրավիրվում է աշխատանքի թարգմանիչ առեւտրական կազմակերպությունում:

1. Տիրապետել անգլերեն լեզվին (գրավոր, բանավոր)
2. Լավ ծանոթ լինել մեքենագրությանը (հայերեն, անգլերեն), ֆաքսին եւ կոմպյուտերին:

Ցանկացողները դիմեն Բաղրամյան 3, 1-ին հարկ, հմ. 1 սենյակ, հեռ. 56-35-48, ժամը մինչեւ 16.00

Հ ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ յ ո ւ ն

Կաշվե իրերի բարձրորակ ներկում

Դիմել 26-24-25 39-62-11

ATTIS

ԱՎԻԱ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մարտի 13-ից Ռուսական թատրոնի դրամարկղում սկսում է «ԱԵՐՈՖԼՈՏ - Ռուսաստանյան միջազգային ավիաուղիներ» ռուսաստանյան ազգային ավիաընկերության

ՄՈՍԿՎԱ - ԵՐԵՎԱՆ - ՄՈՍԿՎԱ

չվերթի ավիատոմսերի վաճառքը

- Թռիչքների օրերն են երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ, կիրակի, ժամը 16.50
- Սպասարկումը միջազգային չափանիշներով
- Բարձրակարգ, բիզնես եւ սովորական կարգ
- "AIRMAR" ֆիրմայի սնունդ

Լրացուցիչ ծառայություններ

Տոմսերի պատվիրում հեռախոսով եւ առաքում պատվիրատուի տուն

Ուղեւորների փոխադրում օդանավակայան, իսկ Մոսկվայում օդանավակայանից քաղաք

Զեղչումներ

560-133, 582-653, 562-809, 562-653, 564-978

ԵՐԵՎԱՆ, ԱԲՈՎՅԱՆ-7

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

ԿԱՐԾԻՔ

Ինչպե՞ս է ընտրվել Բոխումի ցուցահանդեսի հավաքածուն

Ինչպես հայտնի է, այս տարվա հունվարին գերմանական Բոխում քաղաքում բացվել է եւ այժմ շարունակում է գործել հայ մշակույթին նվիրված մեծ ցուցահանդեսը, որտեղ առանձին բաժին է հատկացվել հայկական կերպարվեստին: Մեր թերթն արդեն մանիցս անդրադարձել է այդ ցուցահանդեսին, բայց հաշվի առնելով ցուցահանդեսի մասին եղած բազմաթիվ կարծիքները եւ ավելի ամբողջական պատկերացում կազմելու համար ստորեւ տպագրում ենք նաեւ բացման հանդիսավոր արարողությանը մասնակցած Հայաստանի նկարիչների միության մշակույթի նախագահ Պողոս Հայթայանի հետ հարցազրույցը:

- Ի՞նչ սկզբունքով է կատարվել Գերմանիա տարված գեղանկարների ու քանդակների ընտրությունը, ի՞նչ տպավորություններ եք ստացել ցուցահանդեսից:

Առաջին հերթին հարցին կուզենայի պատասխանել որպես արվեստաբան, այլ ոչ թե միության նախագահ, հաշվի առնելով նաեւ այն հանգամանքը, որ ցուցադրանքի ընտրության հարցում միությանը, կոպիտ ասած, «բանի տեղ չեն դրել»: Եւ որպես ուրախացնող էր ցուցադրանքի հնագույն նյութերի բաժինը, որտեղ, իսկապես ներկայացված էր մեր մշակույթը սկսած [illegible] դարից, նույնքան էլ չխրեցնող էր Հակոբ Հովնաթանյանից մինչեւ մեր օրերը հասնող կերպարվեստի մասը: Վերջինիս կառուցողական, մեթոդոլոգիական սկզբունքները բոլորովին անհասկանալի էին մեզ համար: Իհարկե, այնտեղ կային եւ Հովնաթանյան, եւ Այվազովսկի, եւ Սուրենյանց, եւ Եդգար Շահին, եւ Մարտիրոս Սարյան: Բայց այդ ցուցահանդեսում, որ հազարից մեկ է հաջողվում կազմակերպել, այն էլ Եվրոպայի կենտրոնում, չտեսա մեր կերպարվեստի ամբողջական համայնապատկերը, թեեւ առաջին անգամ կողք կողքի ցուցադրվում էին սփյուռքի մեր մեծերը (Ա. Գորկի, Գառզու, Ռ. Նախյան, Ջյուրջյունջյան): Ես այնտեղ չտեսա ստեղծագործական խիզախումներով, որոնումներով ու հաղթանակներով հարուստ մեր վերջին 30 տարվա կերպարվեստը. մեկ ծեռի մասների վրա հավաքված մի խանի գործ ընդամենը՝ աղքատիկ ու խեղճ: Քանդակագործություն, գեղանկարչություն, գրաֆիկա, կիրառական արվեստ, բոլոր ճյուղերում էլ մենք վերջին երեսուն տարում վարպետներ ունենք, որոնց անունները ոչ միայն Հայաստանում են հայտնի, այլեւ նախկին Միությունում, արտասահմանում: Ոչ միայն երեսուն տարին, այլեւ ցավալիորեն ամբողջ 70 տարին էր կիսատ-պռատ ցուցադրված: Ասենք, Հովնաթանյանից հետո կարելի էր ընդգրկել՝ Բաշինջաղյան, Թերլեմեզյան, Կոջոյան, Սեդրակ Առաքելյան, Իսաբեկյան, նոր շրջանից՝ Խանջյան, Մինասյան, Արծրունյան: Ասելու բան է՝ չկան: Պատկերացնո՞ւմ եք, որեւէ համահավաք, այսպես կոչված ազգային ցուցահանդեսում դուք չտեսնեք այնպիսի հեղինակների՝ Ալեքսանդր Բաժբեուկ-Մելիքյան, Հարություն Կալենց, Պետրոս Կոնտուրաջյան: Այս անունները կարող եմ շարունակել:

Մենք հպարտանում ենք մեր 60-ականներով, ամբողջասիրության շրջանում մի տաղանդավոր ու հրաշք սերունդ ասպարեզ եկավ, նորարարական շունչ բերեց՝ Աղայանններ, Էլիբեկյաններ, Արա Շիրազ, Երվանդ Գոջաբաշյան, Խաչազյան, Վրույր Գալստյան, Վարոս Շահմուրադյան, Ռուբեն Աբովյան, Կարո Մկրտչյան, էլի շատերը: Բայց ահա նրանց փոխարեն դեռ ինքնահաստատման ճանապարհը որոնող այսպես կոչված «Հայկական ավանգարդի» ներկայացուցիչներն էին «զարդարում» ցուցահանդեսը: Ոչինչ չունեմ ասելու, թող ցուցադրվեն, բայց՝ ըստ տաղանդի, ըստ կարգի, ըստ արվեստի չափանիշների:

Երբ ցուցահանդեսը նոր էր բացվել, Կանադայից ժամանել էր Արտո Չախմախչյանը՝ անվանի քանդակագործ: Միասին էինք դիտում: Ապշած էր մնացել: Չտեսավ այն միջավայրը, որում ինքը քանդակագործ է դարձել: Վերջին 30 տարվա արձանագործությունից մեկ գործ կար միայն՝ Ռուբեն Արեւշատյան, երիտասարդ հեղինակի մի փոքրիկ գործ:

- Մշակույթի նախարարությունում մեզ ասացին, որ ցուցանմուշները գերմանացիներն են ընտրել:

- Երեւի, այն, ինչի մասին խոսեցի, գերմանացիներին չեն ներկայացրել: Գերմանացիները թերեւս խորհուրդ տալու իրավունք ունեին: Իսկ նյութերն ընտրում է այն երկիրը, որը ներկայացվում է: Ես այսպես եմ հասկանում: Իհարկե, եթե այդ ընտրությունը չի հակասում տվյալ երկրի ներքին կամ արտաքին քաղաքականությանը: Իսկ ահա մեզ մոտ, այդ ամբողջը դրել են մշակույթի նախարարության մի ներկայացուցչի՝ նկարիչ Վիգեն Թադեւոսյանի վրա: Այսինքն այդ հսկայական «բեռը» դրել են նրա «փխրուն» ուսերին, առանց խորհրդի նստելու այնպիսի կազմակերպությունների հետ, ինչպիսիք են Նկարիչների միությունը, Ազգային պատկերասրահը, Ժամանակակից արվեստի թանգարանը եւ այլն: Այդ ցուցադրության ընդհանուր պատկերը ինձ վրա մասնավոր [illegible] տպավորություն թողեց:

Լ. Ս.

ՄՈՍԿՎԱ

Խորհրդային նկարիչների առաջին ցուցահանդես-վաճառքը

Փետրվարի 28-ին Մոսկվայում բացվեց խորհրդային ժամանակաշրջանում արգելված գեղանկարչության մեկենատի «Նյա...» առաջին ցուցահանդես-վաճառքը: Ցուցադրված է մասնավոր հավաքածուներից ընտրված շուրջ 550 կտավ: Մոսկվայից հաղորդում է «Ֆրանս պրես» գործակալությունը: Ներկայացված են մեծ մասամբ անհայտ գործեր, որոնք 1920-ական թվականներից ի վեր ստեղծել են մոտ 100 խորհրդային նկարիչներ, որոնցից առավել հայտնի են Ռոբերտ Ֆալկը եւ Տատյանա Մավրինան:

Ի տարբերություն ֆուտուրիստական Կազիմիր Մալեւիչի արվեստի, այդ նկարիչները հավատարիմ էին [illegible] պատկերող գործեր: «Մեր [illegible] պատկերումը [illegible] չէր համապատասխանում կոմունիստական կարգախոսներին», պատմում է ցուցահանդեսի կազմակերպիչներից մեկը՝ Օլեգ [illegible]: «[illegible] աշխատում էին միայն իրենց համար [illegible]»

[illegible] որ Ստալինին նկարել է [illegible] մի հսկա կտավ, որը խորհրդային ժամանակաշրջանում [illegible] ցուցահանդեսներում: Ալեքսանդր Գերասիմովի եւ Արկադի Պլաստովի այն նկարներից էին, որոնք [illegible]: Նոր բացված ցուցահանդեսում ներկայացված են Ալեքսեյ Կրավչենկոյի 7 անհայտ էտյուդ նկարներ, որոնք կոչվում են «[illegible]»: Շուրջ 350 դոլար գնահատված այդ ռեալիստական նկարները ցուցադրվում են առաջին անգամ: Դրանց հեղինակը նկարել է նաեւ Ստալինի դիմանկարը, որը «ժողովուրդների հոր» նախընտրած դիմանկարն էր: Ցուցահանդեսի մյուս նմուշները Վլադիմիր Ստոժարովի նկարներն են, որը մինչեւ օրս հայտնի է որպես ռուսական [illegible] հեղինակ: 1970-ականների վերջերին նա ստեղծել է «Ռուսական բաղնիք» նկարաշարը: Թեեւ ցուցադրված կտավների մի մասը [illegible] ցուցահանդեսը [illegible] մոռացված են եղել:

Հայաստանի ժողովրդական արվեստի պետական թանգարանում երեկ բացվեց թանգարանի այս տարվա առաջին՝ Կարեն Հովակիմյանի գեղանկարների ցուցահանդեսը: Թանգարանի տնօրեն Մարտին Միխայելյանի ասելով, ցուցահանդեսն ուղղակի համընկել էր կանանց տոնին: Սա ամփոփում է Կարենի 1991-94 թվականների աշխատանքները եւ, իր ասելով, տարբերվում է նախորդ տարիների ցուցահանդեսներից, որովհետեւ ոճի, գույնի ընտրությունը նրան «մի քիչ ուրիշ ափեր է հասցրել»: Ավարտել է Երեւանի գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտը, 1992-ից նկարիչների միության անդամ է: Մասնակցել է Նկարչի տան, հանրապետական, համամիութենական ամենատարբեր ցուցահանդեսների: Առաջին անհատական ցուցահանդեսը կազմակերպվել է 1987-ին, Երեւանի Լուսանկարի տանը եւ նվիրվել է Չարենցի 80-ամյակին: Դրանից հետո անհատական ցուցահանդեսներ է ունեցել ոչ միայն Երեւանում (նախավերջինը 1990-ին), այլեւ Գերմանիայում (1994 թ.) եւ Բելգիայում (1994 թ.), ուր մեկնել էր Ֆաստրի Հայաստանի ազգային հավաքականի հետ: Ապագայում էլ հույսին ակնկալում է հավաքականի հետ մեկնել Իսպանիա, որտեղ նախատեսվող ցուցահանդեսում պիտի ներկայացնի Ֆաստրի թեմաներով իր աշխատանքները: Պայմանավորվածություն կա նաեւ այս տարվա աշնանը անհատական ցուցահանդես ունենալ Մայնի Ֆրանկֆուրտում:

Ըստ Մարտին Միխայելյանի, ամենահետաքրքիր ցուցահանդեսը Կարեն Հովակիմյանը բացել է իր այսօրվա խաղերով Բրոյգել հիշեցնող աշխարհի ամենահետաքրքիր [illegible] պակում: Ներկայացված աշխատանքներում ընդգրկված են թե առարկան ներկա առաջին ռեալիստական շրջանի կտավներ, եւ թե վերջին շրջանի արտաքինից, իր ասելով, ավելի «ազատ» ստեղծագործություններ:

Ցուցահանդեսը նվիրված չէր կանանց տոնին, բայց կինը ներկա էր կտավներում

Բացվեց Կարեն Հովակիմյանի հերթական անհատականը

Առաջին շրջանի գործերում «Սեւ եւ կարմիր», «Սերգեյ [illegible]», «Հանդիպում» կտավներում, որտեղ էլ վերնագրով, գույնով, առնչիրով պայմանավորված տարբեր, բայց անձն դեմքում տեսանելի արտահայտված կին կա: «Հույս» կտավում մուգ ֆոնի վրա փռված փանջարակի ճաղերից լույսի «մութը պատռող» կարմիր, դեղին, նարնջի շերտեր կան եւ ամենակարեւորը՝ մի անկյունում մութ երկնագույն խտացած երազ ու հույս տեսլական կինը: Այս շրջանի աշխատանքներն ավելի շատ տաք գույներ ունեն: Իր ներկա ոճը բնութագրելիս Կարենն ասաց, որ կամաց-կամաց հեռացել է առարկայից, որովհետեւ վերացարկումն ազատության մեծ հնարավորություն է ընձեռում: «Լավ է, երբ կախված չես կերպարներից, թե կուզ միշտ հոգով ու արդեն հասցված: Հիմա իմ մեջ ազատ են դրանց հուշերը»:

Մնացած կտավները նմանվում են իրար ավելի շատ ոչ բազմագույն փրձնումներով: Ասենք «Վահան Տերյան» կտավը մեկ դաստիարակչի [illegible] «անցնում» ուրիշ երանգների: «Տոտա-գը» կանաչ-մոխրագույնից չի հեռանում, «Մանուշակագույն» կտավը մոխրագույնով եզրված մանուշակագույն ժապավեններով է սահմանափակվում, «Հիշողությունը» խառնած դեղինի զանազանությամբ: «Պոլ Սեզան» կտավում կանաչի փարթամ փնջի մեջ որպես էլ թափառ պահված, այնուամենայնիվ, կարմիրի, ծիրանագույնի կտրուկ երեւացում կա: Թվարկածս ոչ տարագույն կտավների կողքին առանձնանում են վառ կարմիր-դեղին-կանաչի փոխանցումներում պատող «Իսպանիան» եւ «Ռիշ ճանկը», ուր կանաչ, սպիտակ, մոխրագույն, բանախագույն հերթագայումները էլիտաի երանգներից չեն շտապում կորցնել:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎԱՆԵՓՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հրատարակվել է «Օշականի վեպը»

Լիբանանահայ բանաստեղծուհի, մշավորական Շուշիկ Տասնապետյանի «Հակոբ Օշականի վեպը» 127 էջանոց ուսումնասիրությունը վերջերս լույսն ընծայել է Համազգայինի Վահե Սեթյան տպարանը, տեղեկացնում է «Ազդակը» իր փետրվարյան համարներից մեկում: Այս ուսումնասիրությունը Տասնապետյանի դոկտորական թեզն է, որը պաշտպանել է 1993-ի ամռանը, Երեւանի պետական համալսարանում: Գիրքը Օշականի վիպական աշխարհը, նրա տեխնիկան եւ արվեստը ներկայացնելու մի փորձ է:

Պզտիկյանի ցուցահանդեսը Բեյրութում

Մարտի 1-ին Բեյրութի Մխիթարյան մշակութային կենտրոնում բացվեց հայր Հարություն Պզտիկյանի ցուցահանդեսը: Միջազգային ճանաչման հասած վարդապետ գեղանկարիչը բազմաթիվ ցուցահանդեսներ է ունեցել աշխարհի տարբեր երկրներում, արժանացել մի ջազգային պատվոգրերի եւ մրցանակների, որոնց շարքում 1970-ին Փարիզի ոսկե մեդալը, 1978-ին Ֆրանսիայի Արվեստի ակադեմիայի ոսկե մեդալը, 1979-ին Իտալիայի «Աղրիատիկա» առաջին մրցանակը, 1982-ին Փարիզի լավագույն տեխնիկայի առաջին մրցանակը, 1983-ին Իտալիայի «Ոսկե Ե լակ» առաջին մրցանակը եւ այլն:

■ *1995 թ. [illegible] տվյալներով, [illegible] «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» [illegible] 10 տոկոսով, [illegible] 25 տոկոսով [illegible] 32 տոկոսով (Մոսկվայում աճը 2 անգամ է) [illegible] 1 427 946 օրինակի [illegible] 2 598 032: 1995-ին [illegible] ԱՊՀ երկրների [illegible] 25-րդ համարից:*

ԱՆԾՈՒԴԱՐԸ

4030 թանգարան Միացյալ Գերմանիայում

Այսօր Միացյալ Գերմանիայում կա 4030 թանգարան, որոնցից 3220-ը գտնվում են 11 հին ֆեդերալ

երկրներում, 810-ը 5 նոր ֆեդերալ երկրներում: Գերմանական թանգարանների մեծ մասը գտնվում են Բադեն-Վյուրտեմբերգում՝ 748, որին հաջորդում են Բավարիան՝ 704, Հյուսիսային Հռենոս-Վեստֆալիան՝ 481, Ներքին Սաքսոնիան՝ 417, Հեսսենը՝ 362, Սաքսոնիան՝ 271, Ռայնլանդ-Պֆալցը՝ 215, Թյուրինգիան՝ 139, Սաքսոնիա-Անհալտը՝ 135, Շլեզվիգ-Հոլշտայնը՝ 120, Բրանդենբուրգը՝ 116, Մեկլենբուրգ-Առաջավոր Պոմերանիան՝ 105, Սաարը՝ 44, ինչպես նաեւ քաղաք-երկրներ Բեռլինը՝ 110, Համբուրգը՝ 47 եւ Բրեմենը՝ 20:

Նշանավոր պետական թանգարանների թվին են պատկանում Բեռլինի արվեստի եւ մշակույթի պատմության ծավալուն հավաքածուներ ամփոփող թանգարանները, որոնք նախկինում պրուսական սեփականություն էին: Գերմանական արվեստի եւ մշակույթի պատմության կարեւորագույն հավաքածուն է նաեւ Նյուրնբերգի ազգային թանգարանը: Իսկ Մյունխենի բնագիտության եւ տեխնիկայի թանգարանների շարքում Եվրոպայում զբաղեցնում է առաջին տեղը:

ՖԻՐՄԱՅԻՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է
անգլերեն, հայերեն եւ ռուսերեն լեզուներին կատարելապես տիրապետող սինխրոն թարգմանիչ: Ցանկալի է կոմպյուտերի վրա աշխատելու հմտություն
Զանգել հետեւյալ հեռախոսներով՝ 527 565 561 392 560 579

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ Մարզական

ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ-96

Ֆ. Կամպոմանես. «Հայաստանն աշխարհի ամենաշախմատային երկիրն է»

Կազմկոմիտեն եւ ՖԻԴԵ-ի պրեզիդենտը հաստատեցին երեւանյան օլիմպիադայի ժամկետները

«Երբ այս օրերին Հայաստանում ինձ շնորհակալություն էին հայտնում շախմատի 32-րդ համաշխարհային օլիմպիադան Երեւանում անցկացնելու որոշմանն աջակցելու համար, ես պատասխանում էի. Պետք չէ, որ պետք է շնորհակալություն հայտնենք, այդ մենք՝ ՖԻԴԵ-ն եւ ամբողջ աշխարհը պետք է երախտապարտ լինենք Հայաստանին օլիմպիադայի համար», երեկ Երեւանից մեկնելուց առաջ հայտարարեց ՖԻԴԵ-ի պրեզիդենտ Ֆլորենսիո Կամպոմանեսը:

«Ես արդեն երիտասարդ չեմ՝ 68 տարեկան եմ, եւ ամբողջ կյանքս անցկացրել եմ շախմատում: 13-րդ տարին է, որ ՖԻԴԵ-ի պրեզիդենտն եմ, անընդհատ շրջագայում եմ աշխարհում. ՖԻԴԵ-ի անդամ 153 երկրներից միայն մի քանիսում չեմ եղել, եւ ամենայն պատասխանատվությամբ հայտարարում եմ. Հայաստանն աշխարհի ամենաշախմատային երկիրն է, հայերը ամենաշախմատասեր ժողովուրդը:

Որին ոչ մի երկիր, ոչ մի ժողովուրդ իր պատմությամբ, մշակույթով, շախմատային ավանդույթներով, շախմատում իր այժմյան նվաճումներով, հինավուրց խաղի հանդեպ համազգային սիրով, պետության կողմից շախմատի հանդեպ ուշադրությամբ այնքան արժանի չի համաշխարհային օլիմպիադային, որքան Հայաստանն ու հայերը:

Ես Հայաստանում երրորդ անգամն եմ, եւ ինձ հիացնում է այն հետաքրքրությունը շախմատի հանդեպ, որ տեսնում եմ ձեր երկրում: Ինձ ճանաչում ու ողջունում են փողոցում, խանութում ու փոստում, շախմատի ու օլիմպիադայի մասին զրուցում էին արվեստագետն ու հոգեւորականը, նախարարն ու թենիսի հրապարակում գտնվող մարզասերը: Իմ երախտագիտությունն եմ հայտնում Հայաստանի Հանրապետության նախագահին, որին արդեն առիթ ունեցել եմ ճանաչելու, եւ՝ որի հետ նոր զրույցից հետո առավել եմ համոզվեցի, որ օլիմպիադան Երեւանում կանցնի ամենաբարձր մակարդակով:

Նույն համոզմունքն ունեմ նաեւ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի եւ կառավարության անդամների հետ հանդիպումներից հետո:

Հայոց պատմության մի գեղեցիկ հատված դաս տվեց ինձ Ամենայն հայոց կաթողիկոսական տեղապահը: Մինչեւ օլիմպիադան անցկացնելը, իհարկե, շատ կան: Բայց Երեւանից ես հեռանում եմ այն համոզմունքով, որ մեզ շախմատի մի հրաշալի տոն է սպասում»:

Օլիմպիադա-1996-ը սեպտեմբերի 15-ից հոկտեմբերի 2-ը

1996 թվականի սեպտեմբերի 15-ին, ժամը 19-ին Երեւանի մարզահամերգային համալիրում կսկսվի շախմատի համաշխարհային օլիմպիադայի բացման հանդիսավոր արարողությունը: Հաջորդ օրն առավոտյան կկայանա հանձնախմբերի ավագների խորհրդակցությունը եւ թիմերի վիճակահանությունը, իսկ ժամը 15-ին կմեկնարկի առաջին տուրը:

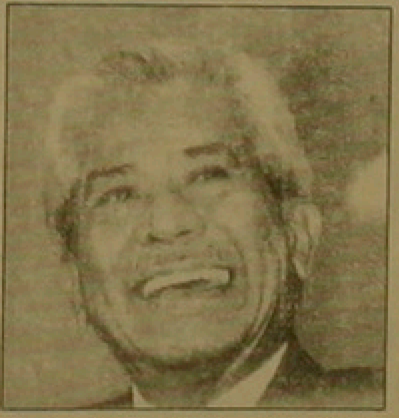

Պարտիաները կտեւեն մինչեւ յոթ ժամ առանց վերախաղարկման: Շախմատիստներին հանգստյան երկու օր կտրամադրվի 5-րդ եւ 10-րդ տուրերից հետո: Վերջին 14-րդ տուրը կկայանա հոկտեմբերի 1-ին: Մինչ այդ, սեպտեմբերի 24-ին կսկսվի ՖԻԴԵ-ի 67-րդ կոնգրեսը, որն իր աշխատանքները կսկսի օլիմպիադայի հետ միաժամանակ: Հոկտեմբերի 2-ին կկայանա օլիմպիադայի փակման արարողությունը:

Այսպես օրերով եւ անգամ ժամերով երեւանյան համաշխարհային օլիմպիադայի եւ կոնգրեսի ժամկետները մանրամասն քննարկեցին ու հաստատեցին կազմակերպական կոմիտեն եւ ՖԻԴԵ-ի պրեզիդենտ Ֆլորենսիո Կամպոմանեսը:

Բարձրաստիճան հյուրը Երեւանում գտնվելու վերջին օրը նաեւ կազմակերպական կոմիտեի ղեկավարների հետ կետ առ կետ քննարկեց օլիմպիադայի անցկացման ամենատարբեր հարցեր եւ գոհունակությամբ նշեց, որ համայն ծրագիրը լիովին համապատասխանում է ՖԻԴԵ-ի կանոնադրության պահանջներին:

Երեկ ՖԻԴԵ-ի պրեզիդենտը մեկնեց Երեւանից: «Զվարթնոց» օդանավակայանում նրան ճանապարհեցին Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ, սպորտվարչության պետ Ալիկ Ավետիսյանը, օլիմպիադայի կազմկոմիտեի նախագահ, Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիայի նախագահ Վանիկ Զաքարյանը, օլիմպիադայի կազմկոմիտեի գլխավոր քարտուղար, ՖԻԴԵ-ի եվրոպական 5-րդ զոնայի պրեզիդենտ Գագիկ Հովհաննիսյանը:

Ի՞նչ է կատարվում Հակոբյանի հետ

Հույսերը, որ Վլադիմիր Հակոբյանը ուժերի կգա Լինարեսի մրցաշարի անհաջող մեկնարկից հետո, ցավոք, չեն արդարանում: Հինգերորդ եւ վեցերորդ տուրերում երեւանցի գրոսմայստերը երկու նոր պարտություն կրեց Շիրովից եւ Դրեեւից: Այժմ Հակոբյանը 1 միավորով եզրափակում է աղյուսակը, եւ սա նրա մարզական կենսագրության մեջ, կարելի՞ է ասել, ամենաանհաջող մրցաշարն է: Զարմանալին այն է, որ սովորաբար շատ կայուն ելույթներ ունեցող Վլադիմիրն այժմ կոպիտ վրիպումներ է թույլ տալիս: Ահա եւս մեկ օրինակ. Կարպովի հետ պարտիայում Հակոբյանը հասել էր մեծ առավելության, բայց սխալվեց եւ, ինչպես հայտնի է, ստիպված եղավ բավարարվել ոչ-ոքիով:

Ճիշտ է, մինչեւ մրցաշարի ավարտը դեռ բավականին ժամանակ կա, յոթ տուր, բայց կարեւոր է հնարավորինս շուտ ու արագ սթափվել: Հաջորդ պարտիայում երեւանցին սեւերով խաղալու է Տիվյակովի հետ:

Առաջատարը մրցաշարում փոխվեց. վեցերորդ տուրում Թոփալովը կրեց անդրանիկ պարտությունը (Իվանչուկից), եւ աղյուսակը միանձնյա 4.5 միավորով սկսեց գլխավորել Բելյավսկին: Նրան հաջորդում են Կարպովը, Իվանչուկը, Թոփալովը, Խալիֆմանը (4-ական):

Ահա հինգերորդ եւ վեցերորդ տուրերի մյուս հանդիպումների արդյունքները. Սոկոլովը հաղթեց Լյուբոյեւիչին, Բելյավսկին՝ Լոթյեին, Կարպովը՝ Սոկոլովին, Տիվյակովը՝ Իլեսկասին, ոչ-ոքի ավարտվեցին Իվանչուկ-Իլեսկաս, Դրեեւ-Տիվյակով, Խալիֆման-Լյուբոյեւիչ պարտիաները: Չի ավարտվել միայն Շորթ-Շիրով հանդիպումը:

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Գրեգ Լուգանիսը սպիդի վիրուսակիր

ԳՐԻԳՈՐ ԱՆԴՐԷԱՍՅԱՆ
[illegible]

«Ըստ Ատլանտայի հիվանդությունների հետազոտության կենտրոնի, ես սպիդի վիրուսակիր եմ», ABC-ի հեռուստակայանով ելույթի ժամանակ հայտարարեց օլիմպիական խաղերի քառակի չեմպիոն, լեգենդար ջրացատկորդ Գրեգ Լուգանիսը: Նա այսօր 35 տարեկանում նկարահանվում է մի շարք կինոֆիլմերում, հատկապես հեռուստատեսային ժապավեններում:

Գրեգ Լուգանիսը տարիներ շարունակ ամենաբարձր մակարդակի մրցումներում կանգնած է եղել հայ փառապանծ ջրացատկորդ, Եվրոպայի եւ ԽՍՀՄ բազմակի չեմպիոն Դավիթ Համբարձումյանի ճանապարհին:

Գրեգ Լուգանիսն իր հիվանդության մասին տեղեկությունը հաստատեց նաեւ «Չիկագո թայմզ» թերթում տպված հարցազրույցում: Գրեգ Լուգանիսը դեռ 1988 թ. Սեուլում կայանալիք օլիմպիական խաղերից առաջ իմացել էր, որ ինքը սպիդի վիրուսակիր է: Դա պարզվեց այն բանից հետո, երբ Լուգանիսի ընկերներից մեկը մահացավ սպիդից եւ ինքը բժշկական քննության ենթարկվեց: Անցյալ տարվա միասեռականների խաղերի առթիվ Գրեգ Լուգանիսը հայտարարել էր, որ ինքը նույնպես միասեռական է:

Սեուլում Գրեգ Լուգանիսը օլիմպիական խաղերի քննող բժիշկներին չէր հայտնել իր վիրուսակիր լինելու մասին: Ցատկերից մեկի ժամանակ գլուխը զարնելով ոստնակին, Լուգանիսն արյունլվա վիճակում ընկել էր ջուրը, վերջինս դարձնելով կարմիր գույնի: Այս դեպքը առաջացրել էր մեծ չեմպիոնի կասկածն ու վախը, որ մյուս ջրացատկորդները կարող են վարակվել դրանից: Բժիշկներն այսօր վստահեցնում են, որ նման ճանապարհով անհնարին է սպիդով վարակել ուրիշներին: Բոլոր դեպքերում Լուգանիսը հիմա վախենում է, որ այն ժամանակվա ջրացատկորդներից որեւէ մեկը դատարան կանչի իրեն, մեղադրելով այդ դեպքի պատճառով հոգեբանական վախի համար: Այսօր ամբողջ Ամերիկայի լողի աշխարհը ոտքի է կանգնել օգնելու Լուգանիսին՝ պայքարելու իր հիվանդության դեմ: «Լուգանիսը մի առասպելական ջրացատկորդ էր: Նա շատ համեստ անձնավորություն է եւ մեր գուրգուրանքին ու օգնությանը արժանի: Մենք պետք է նրան օգնենք իր պայքարում», հայտարարել է Ամերիկայի լողի ֆեդերացիայի նախագահը:

ՇԱԽՄԱՏ

Աշոտ Վարդապետյանը փնջայինի գլխավոր մրցավար

Մարտի 17-27-ը Ռումինիայի Օդեռեն քաղաքում տեղի է ունենալու ՖԻԴԵ-ի վարկածով տղամարդկանց աշխարհի առաջնության եվրոպական զոնալ փնջային մրցաշարը, որին մասնակցելու են Հունգարիայի, Բուլղարիայի, Չեխիայի, Սլովակիայի, Լեհաստանի եւ Ռումինիայի ուժեղագույն շախմատիստները: Նախատեսվում է, որ շվեյցարական մրցակարգով անցկացվելիք մրցաշարին մասնակցելու են 30 շախմատիստներ: Առաջին հինգ տեղերը գրավածները միջփնջայինի ուղեգիր են ձեռք բերելու:

Ուրախությամբ պետք է նշել, որ վերոհիշյալ փնջայինի գլխավոր մրցավար է նշանակվել շախմատի միջազգային կարգի մրցավար, երեւանցի Աշոտ Վարդապետյանը: Երբ հաշվի չառնենք Պոդոլսկում (Ռուսաստան) տեղի ունեցած շախմատի աշխարհի առաջնության փնջային մրցաշարը, որին մասնակցեցին միայն Հայաստանի եւ Վրաստանի ներկայացուցիչները, ուստի ի դեմս Աշոտ Վարդապետյանը նույնպես եղել է գլխավոր մրցավար, ապա առաջին դեպքն է, որ Հայաստանի ներկայացուցիչը նշանակվում է նման պատասխանատու մրցաշարի գլխավոր մրցավար:

ԲՌՆՑԱՄԱՐՏ

Դեպի պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտ

Արեւելյան Եվրոպայի երկրները Կուբայի հետ երկար տարիներ իշխեցին աշխարհի ոչ պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտում: Բայց Խորհրդային Միության փլուզումից, նրա արբանյակ երկրների անկախացումից եւ Կուբայի տնտեսական խորտակումից հետո իրավիճակն այսօր փոխվել է:

1991 թ. Սիդնեյում (Ավստրալիա) կայացած սիրողական բռնցքամարտի աշխարհի առաջնությունում Արեւելյան Եվրոպայի երկրները համատեղ վաստակեցին 6 ոսկե մեդալ: Չեմպիոններ դարձան հունգարացի Կովաչը, բուլղարացիներ Տոդորովը, Գրիգորովը (ծագումով հայ), ռուսաստանցի Կոնստանտին Ցզյուն, գերմանացիներ Ռուդոլֆը եւ Մայը (ԳԴՀ):

Երկու տարի անց՝ 1993 թ. Ֆինլանդիայի Տամպերե քաղաքում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնությունում Արեւելյան Եվրոպայի այս նախկին երկրները միասին շահեցին միայն չորս ոսկե մեդալ: Այս անգամ ուժեղագույններ ճանաչվեցին Խրիստովը ու Տոդորովը (Բուլղարիա), Վասակին (Ռումինիա) եւ Նշան Մունչյանը (Հայաստան):

Նման նահանջն արդեն զգացվում էր Բարսելոնում 1992 թ. տեղի ունեցած օլիմպիական խաղերի ժամանակ, որտեղ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների ներկայացուցիչներից միայն երկուսին հաջողվեց կանգնել պատվո պատվանդանի ամենավերին աստիճանին: Ընդ որում երկուսն էլ Արեւելյան Գերմանիայից էին՝ Անդրեաս Տոուսը եւ Տորստեն Մայը: Անկախ հիշյալ երկրների տնտեսական քայքայումից, այս «ձախողության» գլխավոր պատճառներից մեկն էլ այն է, որ շատ բռնցքամարտիկներ իրենց գոյությունը պահելու համար ստիպված են պրոֆեսիոնալներ դառնալ: Այսպես, այսօր ռուսաստանցի երեք բռնցքամարտիկներ՝ Յուրի Արբաչակովը, Օրզուբեկ Նազարովը եւ Կոնստանտին Ցզյուն իրենց քաշային կարգերում պրոֆեսիոնալների աշխարհի չեմպիոններ են:

Գ. Ա.

ԵՎՐՈՊԱ-96

Բելգիացիները մենակ են մնացել

Բելգիայի հավաքականը, որը Հայաստանի թիմի հետ ընդգրկված է «Եվրոպա-96-ի» առաջնության 2-րդ ընտրական խմբում, մարտի 29-ին Սեւիլիայում կայանալիք Իսպանիայի հավաքականի հետ խաղին նախապատրաստվելու համար երեքօրյա ուսումնամարզական հավաք անցկացրեց Ֆրանսիայի Էքս ան Պրովանս քաղաքի մոտակայքում գտնվող «Դոմեն դը Տուրնո» հայտնի մարզավանում, որի տերն է մեր հայրենակից Ալբեր Արսլանյանը եւ որտեղ ի դեպ հենց Բելգիայի հավաքականի հետ անցյալ տարվա սեպտեմբերի 7-ին Բրյուսելում կայանալիք խաղից առաջ 10-օրյա հավաք անցկացրեց Հայաստանի հավաքականը:

Բելգիայի հավաքականի մարզիչ Պոլ Վան Հիմսթն ուզում էր այդ ընթացքում մեկ խաղ ստուգողական կազմակերպել հավաքականի համար:

Ասացվեց այնպես, որ ոչ մի երկիր ցանկություն չհայտնեց խաղալ Բելգիայի հավաքականի դեմ, պատճառաբանելով օրացույցի ծանրաբեռնվածությունը: Պոլ Վան Հիմսթն ստիպված էր առաջարկություններ անել ակումբային թիմերին, մասնավորապես «Մոնակոյին», «Նիսին», Մարսելի «Օլիմպիկին», «Մոնպելիեյին», «Կաննին»: Բայց այս թիմերից որեւէ մեկն էլ չցանկացավ խաղալ «Կարմիր սատանաների» դեմ:

Այդքանից հետո Պոլ Վան Հիմսթը ինքը հրաժարվեց, որ հավաքականը խաղա ավելի ցածր մակարդակի որեւէ թիմի դեմ: Նա լավ էր հիշում, որ երբ պատրաստվում էին մեկնել ԱՄՆ-ում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը, այդպիսի ստուգողական մի խաղում Բելգիայի հավաքականը 0-1 հաշվով պարտվեց 3-րդ դիվիզիոնի առաջնության մասնակից «Սեթ» թիմին, որը ամոթ էր:

Այսպես, Բելգիայի հավաքականը «Դոմեն դը Տուրնոյից» հեռացավ առանց ստուգողական որեւէ խաղ անցկացնելու:

Գ. Ա.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի նարդու ազգային ֆեդերացիան 1995 թվի նարդու կարճ (զառի) չերից աշխարհի Մոնտե-Կառլոյի առաջնությանը մասնակից թիմ կազմելու համար Երեւանի Նարի «Շիծռնակ» տուրնիրային մարտի 25-ից անցկացնելու է վեց հանրապետական մրցափուլեր, յուրաքանչյուր մասնակցի համար 10000 դրամ մասնավճարով: Մրցաշարերում առաջին հինգ տեղեր գրաված մարզիկները կազմելու են Հայաստանի թիմի առաջնային 6 անդամին:

Մասնակիցների գրանցումը Երեւանի Շախմատիստների տանը մինչեւ մարտի 24-ը ժամը 11-ից 18-ը:

Մասնակիցների թիվն անսահմանափակ է:

Հովանավորների փոխանցումը կարող են կատարել ԲԱԲ «ԿՐԵԴԻՏ-ԵՐԵՎԱՆ» կոդ 759, հաշիվ 700208 ՀՆԱՖ-ին:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Օրվա հետքերով**

Եւրամիության օգնությունը կշարունակվի մինչեւ հուլիս

Ադրբեջանը յուրացնում է Ղարաբաղի մասնաբաժինը

ՏԻԳՐԱՆ ՊԱՍՏՐՅԱՆ

1994 թ. նոյեմբերից Հայաստան ուղարկվող Եւրամիության օգնությունը կավարտվի 1995 թ. հուլիսին: Արդեն տեղ է հասել նախատեսված սննդամթերքի օգնության 80 տոկոսը: Այս մասին հայտնեց Եւրամիության կողմից Հայաստանում մեն ռանսպորտային իրականացնող Զարգացման եւ առողջապահության եւրոպական գործակալության (AEDES) ներկայացուցիչ Վենսան Բաժեն: Նա նշեց, որ կոմկայան համաձայնությունների, Կրգզստանին, Տաջիկստանին եւ Մոլդովային տրվող 1 մլն տոննա սննդամթերքի (ցորեն, կարագ, ձեթ) 20 տոկոսը, այսինքն 200 հազար տոննան տրվել է Հայաստանին: Ընդ որում, այս տարվա հունվարի վերջին մասնակցելով Բրյուսելում կայացած Եւրամիության խորհրդակցությանը ՀՀ ոլեսնախարար Գագիկ Շահբազյանը կարողացել է լուծել լրացուցիչ օգնության հարցը: Մասնավորապես, մարտից Հայաստան կուղարկվի եւս 20 հազար տոննա ցորեն եւ 2000 տոննա կարագ: Վենսան Բաժեն նշեց, որ Հայաստանի կառավարությունը պատրաստ է կտրոններով բաշխված սննդամթերքի վաճառքից ստացված գումարը փոխանցել այսպես կոչված «Խստացման հիմնադրամին», որտեղ հավաքված գումարը օգտագործվելու է սոցիալական եւ գյուղատնտեսական աշխատանքների աջակցության համար: AEDES-ի ներկայացուցիչը հայտնեց, որ ցորենը հիմնականում ուղարկվում է Կանադայից եւ Ֆրանսիայից, ձեթը Իսպանիայից եւ Հոլանդայից: Այնուհետեւ վրացական Փոթի եւ Բաթումի նավահանգիստներից AEDES-ի ներկայացուցիչները բեռնում եւ ուղարկում են Հայաստան եւ Ադրբեջան:

«Երկու խախտումներ են լինում, ա- դա պատասխանատվությունը ստանձնում են նավահանգիստներն ու երկաթուղին», ասաց նա եւ անդրադարձավ, թե ինչ կորսված երկաթուղային եւ բազմաթիվ դեպքերի: ընթացքում կատարված է ստացված սննդամթերքի որակի ստուգում: Նրա ասելով, դեռեւս այդպիսի դեպք չի եղել, որ ստացված ապրանքը կորցրած լինի որակը:

Վրաստանի տարածքում կորուստների դեպքում, վրացական կողմը պատասխանատու է իր տարածքից փոխադրելու եւ Հայաստանին, եւ Ադրբեջանին: Վենսան Բաժեն հայտնեց, որ Հայաստան մտած 150 հազար տոննա ցորենից ու շաքարից պակասել է ընդամենը 700 տոննա: Ի դեպ, դա հանրապետության գրեթե 1 օրվա պահանջն է: Գողության դեպքերը ճշտված են, երբ վրացական նավահանգիստներում կեղծված վագոնները Հայաստանի սահմաններին են հասնում վնասված դռներով: Երեւանում կրկին կշռվում են բոլոր օգնությունները եւ բաշխվում ըստ շրջանների: Ու նավահանգստից լինում են գողության դեպքեր: Վենսան Բաժենի կարծիքով, բնական է, քանի որ միջազգային պրակտիկան նախատեսում է 0,5 տոկոսի կորուստ: Բացի այդ, եւ երկաթուղով, եւ վրացական նավահանգիստներում եւ Ե-

Ադրպայում կճշտվի նաեւ, թե ինչ օգնություն կտրվի Հայաստանին, բայց այն, ամենայն հավանականությամբ, կկերակրի ոչ թե ողջ բնակչությանը, այլ որոշ խավերի: Խոսելով Լեռնային Ղարաբաղին տրվող օգնության մասին, AEDES-ի ներկայացուցիչը նշեց, որ Ղարաբաղի հատկացումը ներառված է Ադրբեջանին տրվող օգնության մեջ: Սակայն պարզ է, որ Ադրբեջանը Ղարաբաղին ոչինչ չի հատկացնում: Այդ դեպքում, ինչո՞ւ է Եւրամիությունը Ղարաբաղի մասնաբաժինը տալիս Ադրբեջանին եւ ոչ թե Հայաստանին: Վենսան Բաժենի ասելով, խնդիրը քաղաքականություն է եւ իրենք որեւէ մեկնաբանություն չեն կարող տալ, քանի որ այդ հարցը պետք է լուծվի Բրյուսելում կառավարությունների եւ Եւրամիության միջեւ բանակցությունների միջոցով:

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ

Լիստեւից մահվան նախօրեին խոշոր գումար են պահանջել

Հայտնի հրապարակախոս Յուրի Շեկոչիխինը հայտարարել է, որ «Լիտերատուրնայա գազետա» թերթի լրագրողները վարկածներ ունեն, որոնք կարող են լույս սփռել Վլադիսլավ Լիստեւի սպանության վրա: «Հնարավոր է, որ մենք հազարից մեկ հնարավորություն ունենանք ... Բայց դատելով ըստ այն բանի, թե նախկինում ինչպես են բացահայտվել պատվիրված սպանությունները, իշխանությունների այդ հնարավորություններն ավելին չեն», գրում է նա «Լիտերատուրնայա գազետա» թերթի մարտի 8-ի համարում:

Ինչպես հայտնի է, թերթն սկսել է Վլադիսլավ Լիստեւի սպանության լրագրողական անկախ հետաքննություն:

Յուրի Շեկոչիխինն ասել է, որ «մենք երկու հաղորդում ենք ստացել, որոնք թերեւս լույս կսփռեն Վլադի սպանության վրա»: Նրա ասելով, Լիստեւի մահվան նախօրեին Մոսկվա են ժամանել Ռուսաստանի հանցաշխարհի մի քանի պարագլուխներ, որոնք բնակվում են Արեւմուտքում, բայց սերտորեն կապված են Ռուսաստանի ֆինանսական շրջանների հետ: Մահվան նախօրեին Վլադից միլիոնավոր գումար են պահանջել: «Մեզ թվում է, գրում է Յուրի Շեկոչիխինը, որ դանք այս ... լուրջ ապացույց են...»

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Վարձով տրվող երեք/չորս սենյականոց բնակարան Կաղաքի կենտրոնական հատվածում լավ կահավորված եւ ապահովված առնվազն տասնամյա ժամանակահատվածով եւ լեռնատնտեսությամբ: Վարձակալը, որի տրամադրության տակ կա ընդհանուր բնակարան, կարող է դիմել հետեւյալ հասցեով ՔԵՐՐ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ Այգեձոր 53 բ, հեռ: 271713, 272119

Պետության կողմից արտոնագրված, մասնագիտացված, նոր տիպի բուհերի առաջնեկ եւ միակ շրջանավարտ տված Երեւանի

·Մ·Յ·ՌԻ·Գ·

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԸ

կազմակերպում է 1995-1996 ուսումնական տարվա ընդունելության համար նախապատրաստական դասընթացներ: Ընդունվել կարող են միջնակարգ դպրոցների, ուսանողների, միջնակարգ մասնագիտական այլ ուսումնական հաստատությունների շրջանավարտները եւ 10-րդ դասարանի աշակերտները: Ուսումը վճարովի է 100 դոլարին համարժեք դրամ, տեւողությունը 5 ամիս, մարտի 1-ից հուլիսի 25-ը:

Դասընթացները բոլորած գնահատականներով ավարտած դիմորդները արտամրցութային կարգով կընդունվեն ինստիտուտի առաջին կուրս:

Դիմումների ու փաստաթղթերի ընդունումը ամեն օր ժամը 9-15-ը, բացի կիրակի օրերից:

Երեւան, Թումանյան 11, հեռ. 56-75-07, 58-24-18

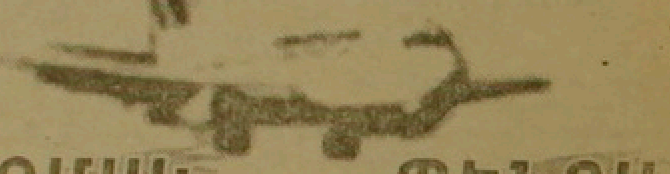

ՆԱԱՎԻ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՆՈՆԱՎՈՐ ԱՎԻԱՉՎԵՐԹԵՐ ԵՐԵՎԱՆԻՑ

ՕՄՍԿ ՊԵՆԶԱ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՉՎԵՐԹԵՐԸ

ՄԱՐՏԻ 14-ԻՆ ՄԱՐՏԻ 15-ԻՆ

«Սեվան» հյուրանոց, 120 սենյակ

Արովյան 7, ռուսական թատրոնի դրամարկղ

☎ 56-49-78, 56-28-09, 58-26-53, 56-01-33, 56-18-26, 56-26-53

COMPANY

«ԱՅՍԲԵՐԳ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է

բեռների ավիափոխադրում

ԵՐԵՎԱՆ - ՄՈՍԿՎԱ

(ԻԼ-76ՏԴ ինքնաթիռով, Չկալովսկի օդանավակայան)

✓ Մատչելի գներ

✓ Վճարումը՝ ցանկացած ձեւով

✓ Կանոնավոր չվերթեր

✓ Բեռնման ժամանակը՝ 6 ժամ

Հնարավոր է խմբի, սարքավորումների, նավթամթերքների, արդյունաբերական ապրանքների պայմանագրային առաքում ԱՊՀ և արտասահմանյան երկրներից

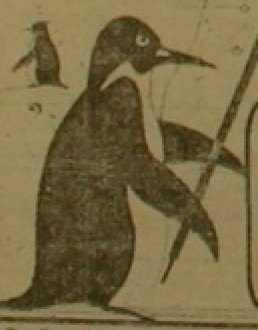

ՀԱՏՈՒԿ ԱՌԱՋԱՐԿ

Ցանկացած չափսի եւ մակնիշի էլեկտրոդներ երեւանյան պահեստից: Հնարավոր է հատուկ էլեկտրոդների առաքում ըստ պատվերի, ինչպես նաեւ սանտեխնիկայի հավաքածուներ Պրահայից

Հանրապետության հր., Միությունների տուն, 3-րդ հարկ, սեն. 32

☎ 520531, 560633, 565095

ԱՐՄԻՆԴ ԿԵՆՏՐՈՆԸ

Հրավիրում է

ինքօրյա ճանապարհորդության դեպի Հնդկաստանի մայրաքաղաք:

ԵՐԵՎԱՆ - ԴԵԼԻ - ԵՐԵՎԱՆ

չվերթը կկայանա մարտի 11-ին

(ուղևորության ընթացքում ինքնաթիռը մնում է Դելիում)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախատեսվում է

ԵՐԵՎԱՆ - ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ - ԵՐԵՎԱՆ

նոր չվերթ

«Էրեբունի» հյուրանոց, I մասնաշենք, 301-307 ս.

հեռ. 52-75-65, 56-13-92, 56-05-79

digitised by A.R.A.R.@